Ihmisvihaaja

Viisinäytöksinen huvinäytelmä

Molière

The Project Gutenberg eBook of Ihmisvihaaja

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Ihmisvihaaja

Viisinäytöksinen huvinäytelmä

Author: Molière

Translator: Otto Manninen

Release date: February 25, 2026 [eBook #78042]

Language: Finnish

Original publication: Porvoo: Werner Söderström Osakeyhtiö, 1929

Credits: Tapio Riikonen

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK IHMISVIHAAJA ***

IHMISVIHAAJA

Viisinäytöksinen huvinäytelmä

Kirj.

MOLIÈRE

Suomentanut

Otto Manninen

Porvoossa,
Werner Söderström Osakeyhtiö,
1929.

HENKILÖT:

Alceste, Célimènen kosija.
Philinte, Alcesten ystävä.
Oronte, Célimènen kosija.
Célimène.
Eliante, Célimènen serkku.
Arsinoé, Célimènen ystävätär.
Acaste, markiisi.
Clitandre, markiisi.
Basque, Célimènen palvelija.
Marsalkkaoikeuden lähetti.
Dubois, Alcesten palvelija.

Tapahtuu Pariisissa, Célimènen luona.

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohtaus.

Philinte, Alceste.

PHILINTE.

Mikä nyt? Mitä varten te...?

ALCESTE (istuen tuolissaan).

Jättäkää minut, menkää!

PHILINTE.

Tuon kumman puuskan mik' oikein nyt teihin henkää?

ALCESTE.

Minut jättäkää, johan kuulitte, tiehenne, pois!

PHILINTE.

Mua suuttumatta ettekö kuunnella vois?

ALCESTE.

Minä tahdon suuttua, mitään en kuunnella halaa.

PHILINTE.

En ymmärrä noin ylen ärtyistä mielialaa,
ja outoa on toki parhailta ystäviltä...

ALCESTE (nousten kiivaasti).

Minä ystävänne? Pois minut listalta siltä!
Tähän asti se kyll' olin, vaan sen jälkeen, mit' äsken
näin teistä, tietämään minä teitä käsken,
ett' en ole ystävä enää: en sydämissä
minä mitään sijaa halua vilpillisissä.

PHILINTE.

Mun syyni siis kaiken on armonne ulkopuolla?

ALCESTE.

Tulis teidän sulasta häpeästä jo kuolla;
tuo käytös on puolustamattoman katalaa,
ja jokaista kunnian miestä se kuohuttaa.
Ylint' ystävyyttä te jollekin liehakoitte,
ylenpalttiseks ihan intonne kukkuroitte,
hän teiltä saa tuhat vakuutusta ja valaa,
muka jos miten palvella häntä mielenne palaa;
ja kun kysyn, mikä hän sitten on miehiään,
hädintuskin tunnette, tiedätte nimeäkään.
Hänest' erotessanne harras intonne haihtui,
ja tuo ylin ystävä ventovieraaksi vaihtui.
Jumal'auta, on alhaista, kehnoa, viheliäistä
noin vetää sielunsa vilppiin ja viekasteluun;
jos öisin noin minä tehnyt, niin ensi puun
minä oksaan hirttäytyisin.

PHILINTE.

En erinäistä
näe syytä hirteen mennä mä sittenkään,
ja pyydän siis, ett' ette pahaksi panne,
jos hiukan lievitän tuimaa tuomiotanne
ja luvallanne hirttäytymättä jään.

ALCESTE.

Ei paranna asiaa tuo mauton pilanne.

PHILINTE.

Tositodella, mitenkä siis piti hoitaa se tilanne?

ALCESTE.

On oltava suora, ja kunnian mies ei vakaa
sano sanaa, jot' ei sydän todeksi tunne ja takaa.

PHILINTE.

Syli auki jos kohtaa ken ilon-innoissaan,
kai samalla rahalla sen toki maksaa saan,
samall' innolla vastaan, suon samat vakuutukset,
valat valoista, lupauksista lupaukset.

ALCESTE.

Ei, en voi sietää, kun liukkaasti liehakoivat
ja liehivät noin nuo muotileijonat oivat;
niin mitään en vihaa kuin moisia imarteluita
ja vakuutuksia, väänteitä, kumarteluita,
noit' auliita syleilyitä aina ja aina
ja puheenparsia, jotka ei mitään paina,
kun kohteliaisuutta määrää ja vertaa vailla
saa kunnon mies ja epatto samalla lailla.
Mitä maksaa, jos syleilee joku altista vannoin
ikiystävyyttä innoin ja arvonannoin
ja ylistää ylös pilviin, kun suitsutus on
sama suussa häll' edess' ensi hulttion?
Jos kunnioitus noin halpa on kaupankalu,
ei enää se olla voi jalon sielun halu.
Ei suuria maksa sen ilmaus korkeinkaan,
jos kaiken maailman kanssa se tasataan.
Vain ansion pohjalla arvo ja kunnia lepää;
ken kaikille arvon suo, sen kaikilta epää.
Ajan tään kun vikoja puollatte, hitto vie,
se mies, joka mulle on mieleen, te ette lie.
Minä sydäntä vältän noin välkeäsuosioista,
jok' ansioll' ei tee eroa minkäänmoista.

Eron tarkan ma vaadin, enk' ajatustani salaa:
joka miehen ystävän ystävä olla en halaa.

PHILINTE.

Tavan vaatima kohteliaisuus lie kukaties
toki tarpeen kun kerran on hienon maailman mies.

ALCESTE.

Ei, armotta ansaitsis, sanon, rankaisun raippaa
petoskauppa, mi pitää varjona ystävänvaippaa.
Mies olkoon mies, ja jos kenen kohdannemme,
puhe suoraan tulkoon pohjasta sydämemme;
se puhukoon ja turhilla konsanaan
korulausein' älköön verhotko tunteitaan.

PHILINTE.

On seikkoja, joissa ei sovi millään tavoin,
vaan naurettavaa ois suoruus täysi ja avoin;
ja kuinka teill' onkin ankarat kunnian lait,
paras joskus, jos sydämen aatoksista on vait.
Vai sopiiko todella vasten naamaa jokaista
kaikk' ajatuksensa heistä vain julki tokaista?
Ja jos joku tympäisee tahi nostaa vihan,
heti tuleeko hälle se suoraan ilmaista ihan?

ALCESTE.

Niin pitää.

PHILINTE.

Siis Émilielle, ett' ei tule sorjaa
niin vanhasta, vaikka jo kuinkakin paikkaa ja korjaa,
ihomaalit ne että jo kaikkia iljettää?

ALCESTE.

Miks ei?

PHILINTE.

Dorilaalle, että se pöyhkäpää
joka ihmisen kyllästyttää, kun kerskuvan kuullaan
hänen suvustaan ja sen töistä suurella suullaan.

ALCESTE.

Se on tietty.

PHILINTE.

Te laskette pilaa.

ALCESTE.

En laisinkaan,
ja tässä kohden en säästä ma ainoaakaan.
Miten silmääni loukkaa, kuohuun sappeni saakaan,
mitä hovi ja kaupunki kaikki on kukkuranaan!
Syvän harmin, murheen synkeän valtaan jään,
kun nään, kuink' elää ihmiset keskenään:
vain kaikkialla liehintä, mairitus matala,
edunpyynti, vääryys vain, petos, konnuus katala.
En enää malta, se raivoon mieleni raastaa,
koko ihmisheimon tahtoisin taistoon haastaa.

PHILINTE.

Filosoofinen harminne on vähän liian hurjaa.
Sen nousua nauran noin minä mustan nurjaa,
ja minust' on, kuin me oisimme veljekset nuo,
jotk' »Aviomiesten koulu» eteemme luo
ja joilla...

ALCESTE.

En kaipaa tylsiä vertailujanne.

PHILINTE.

En kaipaa torailujanne ma, totta vie.
Ei muutu maailma toiseksi touhustanne.
Ja suoruus kun niin herkkua teistä lie,
sanon suoraan: ilvenäytöksen tarjoo täyden
tuo saarnatautinne kaikkien kimppuun käyden,
ja moinen kiivailu tään ajan tapoja vastaan
saa teidät ihmisten nauruksi ainoastaan.

ALCESTE.

Sen parempi, hitto vie! Sitä tahdonkin juuri.
Hyvä merkki, mainio, siitä on iloni suuri:
mua ihmiset inhottaa, sit' en sietää vois,
minut ilkiöt nuo jos viisaaksi arviois.

PHILINTE.

Kovin ihmisluonto teiss' ison nostaa vihan.

ALCESTE.

Niin, peloittavaan se saa minut vimmaan ihan.

PHILINTE.

Siis poikkeuksetta ihmis-parka jok'ainoa
saa kantaa karsaan paheksuntanne painoa,
vaikk' aika tää toki keskellä paljon kieron...

ALCESTE.

Ei, kaikkia heit' ylisummaan vihaan ja vieron:
ovat toiset häijyjä heistä ja tekevät pahaa,
taas toiset häijyjä vastaan velttoa vahaa,
pahe nostaa heiss' ei vihan vimmaa voi,
kuten nostaa se sielussa, jonk' avu aateloi.
Noin suositun kunnottomuuden huippuunsa johtaa

pääkelmi tuo, kera jonk' on mull' oikeusjuttu;
läpi naamion oikea kettu kyll' ilmi hohtaa,
joka paikassa juonistaan hän on tietty ja tuttu.
Tuo laupias katse ja makea ääni viedä
voi verkkoon oudon vain, jok' ei varoa tiedä.
Noin häpeäpaaluun pantava hylky huoleti hiipi,
ylös maailman portaita likaisin keinoin kiipi.
Ja moinen kun kunnian loistoon koroitetaan,
se on ansion pilkka, se saa avun punastumaan.
Nimet, arvot mitkä jos häpeämättä hän ostaa,
hänet kurja kunnia tuo kenen silmissä nostaa?
Hän on roisto, sanoa saatte, kirottu konna,
ja kaikki sen myöntävät totena kiistatonna.
Joka piiriin pääsy tuon toki häntyrin naaman,
hymyt, tervehdykset mairivat pitää saaman.
Ja virkapaikasta jostain jos kilpa lie,
sivu kelpomiehen se veijari kyllä sen vie.
Jumal'auta, katkerasti mun mieltäni raastaa,
kun noin näen hemmoteltavan paheen saastaa,
ja monesti mieleni tuntee vetoa vinhaa
erämaahan, pakoon ihmisten parvea inhaa.

PHILINTE.

Hyvä Jumala, suututte suott' ajan tapojen takia
ja ihmisluonnolle liiaksi luette lakia.
Sit' ei tilin alle niin pidä panna tiukan,
voi lempeämpi sen virheille olla hiukan.
On maailmassa hyveelle tarpeen taito,
ja haitata suoruus voi ylen suora ja aito;
tosi viisaus ei mene liiallisuuksiin kuunaan,
vaan järkevä kohtuus sillä on mittapuunaan.
Tuo rautainen siveys, muinaiskausilta saatu,
kovin toist' on kuin tämän aikamme tapa ja laatu:
ylen täydelliseksi se heikon ihmisen vaatii;
vaan niin paras olla, kuin lain ajan luonne laatii.
On verraton hulluus, muuta jos koittaa kuka
ja luulee maailman parantavansa muka.
Joka päivä mä kuin tekin nään sadat seikat, joista
tulos oivempi ois, jos kulkis ne tolaa toista;

vaan jos mitä nähnenkin joka askelella,
en teidän tapaanne tahdo ma kiukutella;
otan rauhallisesti ihmiset, niinkuin ne ovat,
miks sais meno maailman multa tuomiot kovat?
Sovun maltilla sillä, luulen ma, paremmin sovin
kuin sapelianne te kaupungin kanssa ja hovin.

ALCESTE.

Mut tuo niin sujuvasuinen maltti ja sopu
se eikö mistään tulistu, mistään lopu?
Jos sattuu niin, ett' ystävä teidät pettää,
jos juonillaan joku teidät paljaaksi kettää
tai kulkuun saa huhut ilkeät teistä ken,
te vihastumattako siedätte kaiken sen?

PHILINTE.

Niin, virheet nuo, joist' aihe on nurkunne karvaan,
minä ominaisiksi ihmisluonnolle arvaan;
eik' enemmän mua loukkaa, jos ihminen on
edun kärkkyjä, veijari viekas ja tunnoton,
kuin korppikotkat jos haaskalle himokkaita,
jos apinat varkaita, sudet on raateliaita.

ALCESTE.

Minä jäisinkö kynsiin varkaan, petturin, pedon
enk' yrittäis... Sanan multa ja hengenvedon
jumaliste jo salpaa nokkaviisaus moinen.

PHILINTE.

Todentotta, vaiti on ollakin teille parhain,
ei vastapuoltanne ilkkua liian varhain,
vaan valppaasti hoitaa juttunne kuin sekin toinen.

ALCESTE.

Sit' en minä tee, tähän sanaan se tietäkää.

PHILINTE.

No, kuka sen hoitaa, kenenkä huostaan se jää?

ALCESTE.

Kenen? Järjen, totuuden, oikean asian huostaan.

PHILINTE.

Siis ette käynnille ees mene tuomarin luoksi?

ALCESTE.

Mull' onko asia kiero, vai minkä vuoksi?

PHILINTE.

Ei kyllä, vaan vastaanne juonitteluilla juostaan,
ja...

ALCESTE.

En askelta astu, ma ajanko juttua väärää
vai oikeaa?

PHILINTE.

Siin' oikeus pelkkä ei riitä.

ALCESTE.

En hievahda.

PHILINTE.

Vastustajanne, hän kyllä häärää
ja saattaa vehkeilyillään...

ALCESTE.

En välitä siitä.

PHILINTE.

Iso erehdys.

ALCESTE.

Olkoon! Sen nään, kun on tuomio tuttu.

PHILINTE.

Vaan...

ALCESTE.

Menettää tosi riemu on mulle juttu.

PHILINTE.

Ihan tottako...

ALCESTE.

Saa tämä oikeudenkäynti näyttää,
niin häikäilytönkö häijyys ihmiset täyttää
ja kehnous, riettaus, luihuus, ett' antaa vois
he väärän tuomion kaiken maailman nähden?

PHILINTE.

Mikä ihminen!

ALCESTE.

Ihanan tuon tosiasian tähden
sais tappio tulla, jos kuinkakin kallis ois.

PHILINTE.

Jos teidän haastavan noin kuka kuulla saisi,
hän nauruun hillittömään heti purskahtaisi.

ALCESTE.

Sen pahempi sille, ken nauraa.

PHILINTE.

Vaan suoruus tuo,
jost' ette mitään missään tinkiä suo,
täys rehellisyys, johon itsenne haarniskoitte,
häness' asuuko myös, jota lemmitte, jumaloitte?
Sitä ihmettelen, kun on suhteenne ihmiskuntaan
noin rikki, noin päätynyt vihaan ja halveksuntaan,
miten sittenkin moisista inhon ja vihastuksen
esineistä te löysitte silmäinne ihastuksen;
ja oudompi viel' on se vaali ja merkillisempi,
joss' ohjannut sydäntänne on oikkuisa lempi.
Tuo uskollinen Éliante, hän teistä pitää,
teit' armaasti katsoo kaino Arsinoé;
heist' ette huoli, sai toiveet ne turhaan itää,
Célimènen siteissä sielunne riemuitsee.
Hän kiemailee, on ilkeäkieli jos kukaan,
ajan tapoja seuraa, ui virran mukaan.
Jos niitä niin julmasti vihaatte, mitä se tietää,
kun niin hyvin naisessa tuossa ne voitte sietää?
Jos on kaunis hän, enääkö ei vika viaksi jää?
Ne anteeks suotteko, vai niit' ettekö nää?

ALCESTE.

Ei, nuoren lesken tuon minä tunnen, kaikin
näen virheineen, joskohta hän lempeni saikin.
On hellä se hehku, mutta en sokene siitä;
ne ensimmäisenä näen ja paheksun niitä.
Vaan kuinka hyvänsä, turha mun peitellä koittaa:
olen heikko, on hällä tenho, mi sieluni voittaa.

Viat nuo näen, tuomitsen niitä, mut tuomiot kumoo
tuo sulous suuri ja lempimään minut lumoo:
se voiton vie, ja vihdoin lempeni varmaan
ajan virheistä puhdistaa hänen sielunsa armaan.

PHILINTE.

Ei vähää tehnyt, joka sen aikaan sai.
Teit' uskotte siis hänen lempivän?

ALCESTE.

Totta kai!
Hänt' enhän lempis, jos en sitä uskoa voisi.

PHILINTE.

Vaan jos hänen lempensä tiedätte omistavanne,
miks olette kilpailijoista niin kiukuissanne?

ALCESTE.

Sydän omansa omistaa ihan yksin soisi,
ja tänne mä saavun vain, ett' ilmaista saisin,
mitä tunnen ja halaan sydämin hehkuvaisin.

PHILINTE.

Minä teinä, jos mieltäni myöten valita voisin,
Eliante serkulle huokaukseni toisin.
Teit' ihaelee hän, on vilpitön, suora; en naista
ma ketään tiedä teille niin soveltuvaista.

ALCESTE.

Se on totta, niin joka päivä järkeni hokee;
mut turhaan järki lempeä ohjata kokee.

PHILINTE.

Kovin pelkään, kunpahan lempenne toiveet vain
ei pettäis...

Toinen kohtaus.

Oronte, Alceste, Philinte.

ORONTE.

Sanoivat mulle, ett' ostoksilla
Éliante ja myös Célimène ovat kaupungilla;
vaan teidän kun olevan täällä ma kuulla sain,
minut tunnustamaan halu vilpitön tänne ajaa,
teit' että mä ihailen ihan ilman rajaa
ja että senvuoksi jo kauan on ollut mulla
halu palava ystävyyteen kanssanne tulla.
Mun sydämessäni ansio arvon saa,
ja se ystävyyttänne hartaasti halajaa.
Mun laistani ystävää, jok' ei häily, ei horju,
minä toivon, kukaan ei hevin luotaan torju.
(Alcestelle.)
Olen puhutellut teitä, jos suvaitsette.

(Alceste ikään kuin herää ajatuksistaan eikä näytä
ymmärtävän, että Oronte puhuu hänelle.)

ALCESTE.

Mua, herra?

ORONTE.

Niin. Pahaks ehkä sen ottanette?

ALCESTE.

En suinkaan, se vain minust' on ylen yllättävää,
kovin odottamaton on mulle kunnia tää.

ORONTE.

Teit' yllättääkö, jos ihailun ilmi tuoda
ma tohdin, jot' ois syy kaikkien teille suoda?

ALCESTE.

Hyvä herra...

ORONTE.

Ei koko valtioss' ole toista
niin kunnollista, niin loistava-ansioista.

ALCESTE.

Hyvä herra...

ORONTE.

Niin korkeaks arvonne arvioin:
maan parhaist' olette parhain ja valioin.

ALCESTE.

Hyvä herra...

ORONTE.

Musertakoon minut taivas, jos en
puhu totta! Ja vahvisteeksi — suottehan sen —
minä teitä nyt syleilen täydestä sydämestä.
Saan ystävänne kai olla, sit' ettehän estä?
Käsi lyökää käteen! Suostuttehan, sitä ette
kai evätä voi...?

ALCESTE.

Hyvä herra...

ORONTE.

Te epäelette?

ALCESTE.

Hyvä herra, se kunnia liian suuri on mulle;
mutt' ystäväks ei kädenkäänteessä kukaan tulle.
Se on jotain arkaa ja pyhää, ja tuota pikaa
sitä tyrkyttää sen arvoa loukkaa ja likaa.
Se valikointia herkkää ja varmaa vaatii,
tuta toisensa täytyy, ennenkuin liittoja laatii;
ehk' emme lopulta sietäisi toinen toista,
vaan kerran katua saisimme liittoa moista.

ORONTE.

Todentotta, nuo sanat lähtivät viisaan suusta,
niist' enemmän ihailen teitä kuin mistään muusta.
Siis luokoon aika sen luottavan suhteen, mihin
minä teidän parhaaksenne jo kaikkeni vihin.
Jos hovissa suositusta te tarvitsette,
mua kuningas kuuntelee, kuten tietänette:
mua suuresti suosii hän kuin harvoja muita,
olen aivan läheisimpiä uskotuita.
Sanon vain: olen palvelijanne ma kaikin tavoin,
ja teillä kun arvio niin on herkkä ja avoin,
niin alkeiksi toivotun ihanan ystäväliiton
tää sonetti lukekaa ihan tuoreeltaan,
niin kuulen, tokkohan julkaistavaksi siit' on.

ALCESTE.

Hyvä herra, sit' en minä kelpaa ratkaisemaan,
sitä älkää pyytäkö.

ORONTE.

Miksei?

ALCESTE.

En vikaani vois
minä välttää: suotavaa minä suorempi oisin.

ORONTE.

Sitä pyydänkin. Syy valittaa minun ois,
jos ois puhe toisin teillä ja ajatus toisin,
kun vetoan arvosteluunne vilpittömään.

ALCESTE.

No, jos sitä haluatte, niin yritetään.

ORONTE.

Sonetti... niin, sonetti, nähkääs... On toivo... Mulle
eräs nainen toivoa, palkaksi ihailulle,
näet soi... On toivo... suur', uljas se ei ole runo,
vain vienoa kaihoa, soinnuiks ei muuta puno.

(Vilkaisee aina keskeyttäissään Alcesteen.)

ALCESTE.

No, katsokaamme.

ORONTE.

On toivo... Niin, en, paha kyllä,
mä tiedä, sen sanonnall' onko ja tyylittelyllä
se hiottu valmius, joss' ette löytäis vikaa.

ALCESTE.

Niin, saamme nähdä.

ORONTE.

Muuten, sen tein hyvin pikaa,
vain neljännestunnissa sepitin sen runopukuun.

ALCESTE.

Niin, katsokaamme, herra; täss' ei tule aika lukuun.

ORONTE.

On toivo hoivamme, sen hoito
vie huolen hetkeks unholaan;
vaan, Phyllis, mikä hoiva koito,
jos muut' ei tuo se mukanaan!

PHILINTE.

Jo tuo pala pieni on minusta verraton.

ALCESTE (hiljaa).

Teill' otsaa siis sitä kauniiks sanoa on?

ORONTE.

Vähempi, ah, josp' ollut oisi
tuo suosionne, jonka sain,
niin turhaa tuhlaust' ei toisi,
vain toivon mulle lahjoittain!

PHILINTE.

Kuink' onkaan kaikki sorvattu muotoon siroon!

ALCESTE (hiljaa).

Oh, halpa tyhmyyden liehijä, kielenne kiroon!

ORONTE.

Jos sydämeni polte, kaipuu

ikuiseen odotukseen haipuu,
vain kuolo on sen määränpää.

Sit' etsii oikkujenne orja:
jää epätoivoon, Phyllis sorja,
ken toivomaan vain aina jää.

PHILINTE.

On ihmeen viehättävästi se viety loppuun.

ALCESTE (hiljaa, syrjään).

Lopu itse jo loruines, mene hornaan ja hoppuun!
Kun rutto jo moista myrkyttäjää ei korjaa!

PHILINTE.

En kuullut kuunaan runoa noin ole sorjaa.

ALCESTE (hiljaa, syrjään).

Tuhat tulimmaista!...

ORONTE.

Te mairitte, mahdatte luulla...

PHILINTE.

Ei, ei, en suinkaan.

ALCESTE (hiljaa, syrjään).

Oh, petturi, täydellä suulla!

ORONTE (Alcestelle).

Vaan te, te puheenne muistatte, pyydän teitä,
toden suoran sanottehan, sitä ettehän peitä?

ALCESTE.

Hyvä herra, on arka keskustelumme aine,
niin mairett' on kirjoittelustamme kiitos ja maine.
Mut taannoin eräälle, jonk' en nimeä sano,
ma virkoin, kun näin hänen neronsa sepusteluita,
ett' aisoissa arvon miehen on ennen muita
syy pitää kirjoitussyyhy ja kiitoksen jano
ja suistaa kaikk' iso into kuuluksi tulla
vain moisella turhalla muotiaskartelulla,
ja ettei touhulla näytellä tuotteita noita
hevin muuta kuin nauretun narrin mainetta voita.

ORONTE.

Te väitätte siis, ettei sovi sormien pano
muka mulle siihen leikkiin?

ALCESTE.

Sitä en sano.
Vaan virkoin, ett' eloton tekele tympäisee;
tuo heikkous tuomaan huonon huudon jo riittää,
sadat parhaat ansiot muuks sit' ei enää tee:
vian ihmiset ennen moittii kuin ansion kiittää.

ORONTE.

Sonetilleni ette siis ole suopea tälle?

ALCESTE.

Ei, sitä en sano. Vaan varoitukseksi hälle
ma osoitin, kuink' ihan kunnon miehistä monta
kynä-into on tehnyt narria auttamatonta.

ORONTE.

Siis kirjoitanko ma kehnosti, samalla tapaa?

ALCESTE.

Ei, sitä en sano. Vaan sanoin: te olette vapaa,
mikä pakko teidän on runoja sepustaa,
ja pahusko vielä ne painattamaankin saa?
Lie puollettavissa kehnokin kirjanide,
jos on poloisen kyhääjänsä se hengenpide.
Mutt' uskokaa mua, kiusaus kestäkää,
nuo juttunne julkisuudelta estäkää,
nimest' älkää hienon miehen, mi hoviss' on teillä,
te luopuko ikinä mistään hinnasta pois,
kynäniekan kehnon laihoilla seppeleillä
jott' ahne painaja otsanne laakerois.
Tätä koetin miehelle sille mä selvitellä.

ORONTE.

Hyvä, mainio, mahtanen yskän jo ymmärrellä.
Vaan saiskohan kuulla, mi runoa vaivaa, vaikka...

ALCESTE.

Sanon suoraan: on kabinetti sen oikea paikka!
Esikuvien huonojen nojass' on runoelunne,
ja ilmaisultanne puuttuu luonto ja tunne.

Mit' on mokoma »huolen vieminen unholaan»
ja tuollainen »muun tuominen mukanaan»?
Tuo: »turhaa tuhlaust' ei toisi,
vain toivon mulle lahjoittain»?
Tai: »jää epätoivoon, Phyllis sorja,
ken toivomaan vain aina jää»?

Kuvakieli tuo tekohelyissä turhissa helkkää,
vaill' innoitusta, ilmettä, totuutta vailla;
se on teeskenneltyä, vain sanaleikkiä pelkkää,
tosi luonto ei milloinkaan puhu tuolla lailla.
Minut täyttää tää ajan tärvelty aisti kammoin;
isät hienostumattomat herkemmin tajusi ammoin,

ja vastaamaan ei kaikki, mitä se kiittää,
voi jotain tällaista vanhaa laulua riittää:

Kuningas jos kuulun sois
Pariisinsa mulle:
kultas siihen vaihda pois,
vahinkoon et tulle —
ei, sanon, en Pariisias
kaipaa, Henrik kuningas;
kultaisempi, hei, helei,
oma on kulta mulle.

On vanhaa tyyli, on soinnutus avutonta;
mutt' ettekö nää, miten vastaa se vertaa monta
kaikk' äitelän soreat nuo sanasorvailunne,
miten siitä puhuu puhtaana väkevä tunne?

Kuningas jos kuulun sois
Pariisinsa mulle:
kultas siihen vaihda pois,
vahinkoon et tulle —
ei, sanon, en Pariisias
kaipaa, Henrik kuningas;
kultaisempi, hei, helei,
oma on kulta mulle.

Se, nähkääs, on sydämen todella tuntevan kieltä.
(Philintelle, joka nauraa.)
Niin, en kysy herra naurajan kaunomieltä,
on toista se kuin nykymuotisten soinnutelmien
korukukkaisuus ja välkyntä väärien helmien.

ORONTE.

Mun runoni, sen sanon teille, on moitteeton.

ALCESTE.

Niin arvioida teill' omat syynne on;
vaan suvaitkaa, jos mulla on syitä muita,

jotk' arvioonne ei ole alistetuita.

ORONTE.

Muut kiittäneet sit' on suurella ihastelulla.

ALCESTE.

Heill' on kyky teeskennellä. Sit' ei ole mulla.

ORONTE.

Noin viisautt', uskotte, teill' on siis kukkuroittain.

ALCESTE.

Ei, viisaamp' öisin runonne kiitosta soittain.

ORONTE.

Hyvin hylkäystuomionne ma saatan kestää.

ALCESTE.

On pakko, jos suvaitsette, sit' ei voi estää.

ORONTE.

Ois hauska nähdä, kuink' erinomaista runoa
te itse samasta aiheesta voisitte punoa.

ALCESTE.

Paha kyllä, se yhtä kurjaa syntyä vois;
mutt' ihmisten nähtäväksi sit' enpä tois.

ORONTE.

Sanat suuret on teillä, ja itseviisaus moinen...

ALCESTE.

Minä teille en suitsuta, en, paras etsiä toinen.

ORONTE.

Kovin, pikku herra, teillä on koppava ääni.

ALCESTE.

Iso herra, vain ihan parhaiksi, kautta pääni.

PHILINTE (astuen väliin).

Hyvät herrat, jo riittää! Laatkaa jo riidastanne.

ORONTE.

Ah niin, olen väärässä, väistyä parhaaksi huomaan.
Olen altis, herra, palvelukseni suomaan.

ALCESTE.

Olen, herra, teidän nöyrin palvelijanne.

Kolmas kohtaus.

Philinte, Alceste.

PHILINTE.

Kas nyt, mitä tuotti se liika vilpittömyys!
Nyt on hankittu tällainen harmi ja ikävyys.
Näin kyllä, hän mielistelyit' oli etsimässä...

ALCESTE.

Loru lopettakaa.

PHILINTE.

Mut…

ALCESTE.

Teitä en kaipaa tässä.

PHILINTE.

Tämä liian on…

ALCESTE.

Saanko ma rauhan?

PHILINTE.

Jos…

ALCESTE.

Olkaa jo vait te!

PHILINTE.

Mikä syy?

ALCESTE.

En kuule.

PHILINTE.

Mut…

ALCESTE.

Ihanko…!

PHILINTE.

Kiusan nyt saitte!

ALCESTE.

Tuhat tulimmaista! Menkää, en tarvitse teitä.

PHILINTE.

Te puhutte pilaa, ei, tähän teit' en heitä.

TOINEN NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohtaus.

Alceste, Célimène.

ALCESTE.

Hyvä rouva, jos minun suoraan puhua suotte,
te käytöksellänne murhetta mulle tuotte;
mun sydämessäni nousee nurku ja nuhde,
ja kaiketi meidän on pakko katkaista suhde.
Niin, pettäisin teitä, jos puhuisin teille toisin:
tämä vielä eroon vie, se on torjumatonta;
jos väittäisin muuta ja kertaa jos miten monta,
niin vakuutellut turhia vain minä oisin.

CÉLIMÈNE.

Siis tullaksenne vain mua torumaan
minä teidät kotiinsaattajakseni saan?

ALCESTE.

Minä en toru, vaan kovin teillä on aulis ja avoin
ain' ihailijoillenne suosio, kelle vain;
niit' ympärillänne pidätte parvittain,
ja sitä en voi minä sietää, en millään tavoin.

CÉLIMÈNE.

Rikos onko teistä, jos ihailijoita on mulla?
Jos mieltyvät minuun, minkä mä sille voin?
Mua katsomaan halu heillä jos harras on tulla,
kepin otanko, iskuinko pois ajan ankaroin?

ALCESTE.

Ei, rouva, ei keppiä tarvita, vain sydän, jolla
ei niin halu ain' ole niitten mieliksi olla.
Joka paikassa tenhonne lumoo, sen tiedän, luo,
vaan lumotun luotaan se enää ei lähteä suo;
tuo kiemailu, kaikki jok' ihailijanne kiehtoo,
se heidät täyteen hehkuun ja liekkiin liehtoo.
Kovin hymyileväinen toive, mi heissä herää,
yhä ympärillenne kilpailijoita kerää.
Pian luopuis, jos supistaisitte suosiotanne,
tuo huokailijoitten kihinä kimpustanne.
Vaan sanokaas toki, rouva, mill' ihmeen lailla
niin miellyttää tuo Clitandrenne teitä voi?
Teot mitkä, mitk' avut, ansiot vertaa vailla
hänet arvoiseks sen kunnian aateloi?
Hänet silmissänne mi nostaa noin, edut mitkä,
hänen pikkusormensa kynsikö pitkän pitkä?
Te, niinkuin muutkin, te ihastutteko noihin
kiharperuukin valtavan vaaleihin kiehkuroihin?
Nuo laajatko polvien pitsikaulurit vai
nuo kirjavat nauhuskimput sen aikaan sai?
Vai tuoko on polvihousujen väljyys roima
jalon ihailijanne väkevä viehätysvoima,
tuo hirnuva nauru ja naukuva äänen nuotti
lumokeino se, suosionne mi hälle tuotti?

CÉLIMÈNE.

Te hälle kaunaa kannatte aivan syyttä.
Minä tarvitsen, ettekö tiedä, sit' ystävyyttä:
mun oikeusjuttuni puolesta puuhaamaan
hän on luvannut pyytää kaikkia tuttaviaan.

ALCESTE.

Se menettäkää, jos ilman puuhia noita
mua loukkaavan kilpaajan sitä ette voita.

CÉLIMÈNE.

Johan luulonne epäilee koko maailmaa.

ALCESTE.

Koko maailmahan sulan suosion teiltä saa.

CÉLIMÈNE.

Mut tuskaanne rauhoittaa toki pitäis tuon,
kun vain tasan kaikkien kesken suosion suon;
syy suuttua todellisempi teillä oisi,
se jos yhden ainoan suosikin valikoisi.

ALCESTE.

Mua luulevaiseksi moititte, vaan mit' on mulla,
mill' ette mielistellyt te kaikkia heitä?

CÉLIMÈNE.

Teill' on se tieto, että ma rakastan teitä.

ALCESTE.

Ja varmuuteen miten voin minä siitä tulla?

CÉLIMÈNE.

Minä arvelen, että kun kuulitte multa sen,
tulis tunnustuksen teille jo riittää moisen.

ALCESTE.

Vaan ken voi minulle takeen tarjota, ken,
koht' ettette kuulla suo sitä jonkun toisen?

CÉLIMÈNE.

Todell' imarteluun on lempijä aulis aina,
ja siksi niin kohtelias te mahdatte olla.

Hyv' on. Teit' ettei enää se huoli paina,
puran puheeni kaiken tällä ma tuokiolla.
Sydän teit' oma pettää kaikkia petollisemmin.
Nyt tyytyä voitte.

ALCESTE.

Oh, miksi mä teitä lemmin?
Sydän-parkani pauloistanne jos päästä vois,
siit' onnesta armoa taivaan se kiittävä ois!
Tein kaikkeni, minkä voin, sit' en piiloon peitä,
tuo että murtuis kauhea kahle multa;
vain kiihtivät turhat ponnistukseni tulta,
näin synteini tähden mun täytyy lempiä teitä.

CÉLIMÈNE.

Se on totta, sen lemmen liekki on vertaa vailla!

ALCESTE.

Niin, lempi se uhmata voi koko maailmaa,
se käy yli ymmärryksen, ei rakastaa
ole kukaan kuunaan saattanut sillä lailla.

CÉLIMÈNE.

Tapa on todell' uppo-uus: ketä rakastatte,
sen kanssa te riitaa kaikesta rakennatte;
äkäpuheit' on lempenne leimu, ei mitään muuta,
viel' ei lie nähty lempeä noin torasuuta.

ALCESTE.

Se teistähän riippuu vain, jos ei harmini lopu.
Saa riittää jo riita, on hartain toivoni sopu.
Puhukaamme avoimesti, mun kuulla suokaa...

Toinen kohtaus.

Célimène, Alceste, Basque.

CÉLIMÈNE.

Mitä nyt?

BASQUE.

Markiisi Acaste.

CÉLIMÈNE.

No, sisälle tuokaa.

Kolmas kohtaus.

Célimène, Alceste.

ALCESTE.

En koskaan kahden kanssanne puhua saa!
Joka vieraan tulla teill' aina on auki ovi.
Edes ainoan kerran ettekö ilmoittaa
te voisi, että nyt teille ei oikein sovi?

CÉLIMÈNE.

Hänet pitäiskö suututtaa minun suotta siis?

ALCESTE.

Kovin muista te välitätte ja minusta viis.

CÉLIMÈNE.

Se on mies, jok' ei sitä ikinä anteeks anna,
jos tietäis tulonsa voitavan pahaksi panna.

ALCESTE.

Ja mitä te siitä? Se arkailu suotta on aivan.

CÉLIMÈNE.

Hyvä Jumala! Moisten suosio maksaa vaivan.
Hänen kaltaisillaan on, ties miten, piirissä hovin
pito suun ja äänen suuri ja mahtava kovin.
Joka keskustelussa ne ylinnä keikaroivat;
toist' eivät auta, mut vahingoittaa ne voivat;
ja vaikka ois miten paljon puolella muita,
hyvä noit' ei suututtaa ole nokkelasuita.

ALCESTE.

No niin, mihin vetoankin, se teihin ei pysty,
te ette liehijälaumaanne ikävysty,
ja varovaisuus vai muka teidät sai...

Neljäs kohtaus.

Basque, Alceste, Célimène.

BASQUE.

Markiisi Clitandre, rouva.

ALCESTE.

Niin, totta kai!

(Liikahtaa poistuakseen.)

CÉLIMÈNE.

Mihin nyt?

ALCESTE.

Minä poistun.

CÉLIMÈNE.

Jääkää.

ALCESTE.

Ja minkä tähden?

CÉLIMÈNE.

Minä pyydän.

ALCESTE.

En voi.

CÉLIMÈNE.

Minä tahdon.

ALCESTE.

Ei, minä lähden.
Vain kiusaa mulle keskustelunne tois,
minut siihen pakottaa toki liikaa ois.

CÉLIMÈNE.

Minä tahdon, kuulkaa, tahdon.

ALCESTE.

Ei, sit' en kestä.

CÉLIMÈNE.

No, menkää sitten, menkää. En kiellä, en estä.

Viides kohtaus.

Éliante, Philinte, Acaste, Clitandre. Alceste, Célimène, Basque.

ÉLIANTE (Célimènelle).

Markiisit saapuivat kumpikin kanssamme, kai
se on ilmoitettu?

CÉLIMÈNE.

On kyllä.
(Basquelle.)
Tuoleja tänne!
(Basque tuo istuinta ja poistuu.)
(Alcestelle.)
Te jäittekin?

ALCESTE.

Niin; nyt valitkaa! Minä tai
nuo herrat! Sen vaadin, se on nyt päätettävänne.

CÉLIMÈNE.

Oh, vaiti!

ALCESTE.

Nyt toden selvän ma tahdon kuulla.

CÉLIMÈNE.

Te mieletön.

ALCESTE.

Ei. Heti selko, nyt suoralla suulla!

CÉLIMÈNE.

Ah!

ALCESTE.

Teidän on päättäminen.

CÉLIMÈNE.

Te laskette pilaa.

ALCESTE.

Nyt valitkaa! Tätä inhoan valhetilaa.

CLITANDRE.

Tulen Louvresta, aamukutsuista kuninkaan.
Cléontelle, saakeli soi, taas nauroimme kovin.
Häll' eikö ystävää ole vihjaamaan,
miten hupsu se raukka siellä on silmissä hovin?

CÉLIMÈNE.

Todell' outo siin otus keskellä hienoston hosuu;
joka ainoa kummeksuu, ken vain liki osuu;
ja kotvan jos kohtaamasta hänt' ollut on vapaa,
yhä kummallisempana vain hänet jälleen tapaa.

ACASTE.

Jumaliste, jos puhe kummista miehistä on,
juur'ikään kimppuuni sain perin tukalan herran:
Damon lorusuu mua paahteessa auringon
piti kantotuolini vieressä tunnin verran.
Se on puhuja kumma; jutella pitkä juttu,
jok' ei sano mitään, se hälle on taito tuttu.
Mitä haastelu tarkoittaa, sit' ei mikään äly

voi arvata, muuta ei kuulu kuin äänen häly.

ÉLIANTE (Philintelle).

Hyvin alkaa; jo ottanut on puhe vauhdin täyden,
kuten ainakin lähimmäisien kimppuun käyden.

CLITANDRE.

Timante on, rouva, myös perin kelpo luonne.

CÉLIMÈNE.

Salaperäistä kaikk', ihan kiireestä kantaan asti,
joka katse täynnä sit' on, joka kasvonjuonne;
ei toimita mitään, mut touhuss' on loputtomasti.
Joka sanansa sanoo hän tärkeissä väänteissä naama,
on vähissä hengin sen herran käsiinsä saama:
vähän väliä kesken kaiken hän tulee ja nyhjää
ja kuiskaa salaisuuden, jok' on typö-tyhjää;
joka joutavimmasta hän ison ihmeen sorvaa,
hyvänpäivänkin sopottaa ihan suu liki korvaa.

ACASTE.

Ja entä Géralde?

CÉLIMÈNE.

Oh, ilmetty ikävyys!
Ei hetkeksikään hält' unhotu ylhäisyys;
on seura korkeuksien piiriä pelkkää,
vain herttuat, prinssit, prinsessat suusta helkkää.
Hält' arvoa saa vain säädyn ja synnyn maine,
hevot, vaunut, koirat on ainoa puheen aine;
»sinä» ylempiensä kanssa hän tahtoo olla,
sana »herra» se hällä on romuna ullakolla.

CLITANDRE.

Bélisen on kanssa hän, kuulemma, parasta pataa.

CÉLIMÈNE.

Sen höppänän! Senhän on seura kuin erämaata!
Marttyyrin tuskat mulle hän tuo, kun laata
hänen käynneillään puhe tahtoo keskelle rataa.
Ei mitään hän keksi, saa lappamall' ihan lappaa,
tuo tympeys keskustelun heti uhkaa tappaa.
Kulut puheenparret on turvana vain, kun murtaa
hänen äänettömyyttään kokee tylsää ja turtaa;
ja ilmat ja tuulet ja rumat ja kauniit säät
ne on pian pohdittu loppuun, ja siihen jäät.
Ja vierailu tuo, joka mielt' ei viehätä erin,
se vielä venyy peljättävästi perin.
Ja kelloon jos vilkuu, ei haukotuksia salaa,
se hänt' ei liikuta enemmän kuin puupalaa.

ACASTE.

Miten teist' on Adraste?

CÉLIMÈNE.

Hän kaikist' on ylpeistä ylpein,
pöhöll' itse-ihailusta, siin' uiden ja kylpein.
Hovi hänt' ei kylliksi huomaa, ei arvoon nosta,
joka päivä kunniansa se hältä kuulee;
uus vääryys jok' arvosta, virasta, suosiosta
vain koituu sille, mit' itsestänsä hän luulee.

CLITANDRE.

Tuo nuori Cléon, mikä hänestä mielenne on?
Hän vetäähän luokseen hienoimman hienoston.

CÉLIMÈNE.

Häll' oiva on kokki, jommoista harvoin löytää,
ja vierailut isäntää ne ei koske, vaan pöytää.

ÉLIANTE.

On hienoa kaikki, mitä on tarjona siellä.

CÉLIMÈNE.

Niin, kunpa hänt' itseään ei tarjona ois:
hänen tyhmyyttään ei voi hevin herkkuna niellä,
se kemuilta niiltä vie maun kaiken pois.

PHILINTE.

Mutt' entä Damis, hänen setänsä, eikö hän nauti
syyst' arvoa?

CÉLIMÈNE.

Ystäviini hän lukeutuu.

PHILINTE.

Mies hieno, mink' ymmärrän, viisaampi kuin moni muu.

CÉLIMÈNE.

Hän on sietämätön älyn räiskyjä, häll' on se tauti;
puhe henkevyytt' ihan puhkuu, ja alituinen
häll' on päänpinnistys olla sukkelasuinen.
Siit' asti kuin otti hän käydäkseen älypäästä,
tuo makutuomari ankara mitään ei säästä;
muka kynästä keltään ei muuta kuin vikoja vuoda,
ja kaunosielun, sen ei sovi kiitosta suoda.
Ken moittia osaa, se hänest' on oppinut aito,
ja ihailla, nauttia on vain hölmöjen taito.
Kaikk' aikamme tuotteet tuomiten tavalla tuolla
hän istuu ihmisten kaikkien yläpuolia.
On kehnoa, muut mitä keskustelee ja pohtii;
jos ottais osaa, ois liikaa se alentumista;
käsivarret ristissä neronsa korkeuksista

vain säälien katsoo, jos ken mitä virkkaa tohtii.

ALCESTE.

Kuva sattuva, saakeli soi, ihan suurenmoinen!

CLITANDRE (Célimènelle).

Kyky teill' on verraton kuvata ihminen toinen!

ALCESTE.

Hovin herttaiset herrat, vain lisää, puhdasta tehden!
Kukin vuoroonsa saakoon vain oman kunnialehden!
Mutt' eteenne kuka heistä nyt astuis vain,
niin vastaan kiidätte, kilvalla ojentain
kätt' ystävän, vannoen hänt' yhä palvelevanne,
ja sinetöi valat liehivä suudelmanne.

CLITANDRE.

Miks soimaatte meitä? Jos tuomiotanne ei karta
puhe tää, niin nuhdelkaa talon valtiatarta!

ALCESTE.

Jumal'auta, on teissä syy; jos sukkeluuteen
kehunaurullanne te kiihdätte hänt' yhä uuteen;
hänen ilkamoiva mielensä innostusta
saa tuosta tunnottomasta imartelusta;
ja pilailuun halu pienempi hällä ois,
auliita jos taputteluita se ain' ei sois.
Niin, liehijöillä on lähinnä syy ja vastuu,
jos horjahtaa ja harhaan niin moni astuu.

PHILINTE.

Teilt' ihmiset nuo saa suojaa nyt erityistä,
vaan itse te moititte heit' ihan samoista syistä!

CÉLIMÈNE.

Ja vastaanko herra Alceste ei riidellä sais?
Hän muihinko mukautuis, ei uis eri uomaa?
Joka paikass' eikö julki hän julistais
tuot' inttämis-intoa, taitoa taivaan suomaa?
Hänest' ei muill' ymmärryst' ole minkäänlaista,
jos ken mitä virkkaa, hän mieltä on vastakkaista.
Ois laumaa hän latteaa heti mielestään,
jos samaa mieltä hän ois kera kenenkään.
Niin riippuu kiinni hän kiistäjä-kunniastaan,
sotisovass' ett' usein itseäänkin on vastaan;
oman mielipiteensä hän nurin nujertaa
heti kohta, jos toisen suusta sen kuulla saa.

ALCESTE.

On naurajat puolellanne, mit' enää mulla
ois sanottavaa, vain antaa jatkoa tulla!

PHILINTE.

Mut tunnustakaa, sehän totta on ainoastaan:
jos sanoo noin tai näin, te väitätte vastaan;
ain' ärtyisyytenne puuskille syitä riittää,
ei salli se moittia eikä se salli kiittää.

ALCESTE.

Ja entä jos, jumal'auta! Eivätkö tee
ain' ihmiset väärin, aina ärsytä mieltä?
Mitä muuten kuin tunnottomasti ne tuomitsee?
On myrkkyistä moite, ja kiitos on vilpin kieltä.

CÉLIMÈNE.

Mut...

ALCESTE.

Ei, sanon, ei, tähän vaikka mun täytyis kuolla!
Mua iljettää ilonpitonne tavalla tuolla;
ja väärin on ruokkia mielenne intoa suurta,
vian moitittavan jok' on sallinut ottaa juurta.

CLITANDRE.

Puhe kumma! En tätä ennen uskonut ois,
teiss' että, rouva, vikaa keksiä vois.

ACASTE.

Teiss' ihailen viehättävintä ma luojan luomaa,
vaan vikaa, virhett' ei silmäni siinä huomaa.

ALCESTE.

Mun silmäni huomaa ne kaikki, ei piile ne multa,
hän tietää sen, niitä en säästä ma nuhtelulta.
Sitä vähemmin mairittelee, mitä syvemmin lempii,
valerakkautt' on, joka vikoja hellii ja hempii.
Nuo karkoittaisin ma ritarit raukkamaiset,
joka toiveeni, oikkuni orjat tottelevaiset,
nuo liehijät, huiminkin päähänpistoni joilta
saa yllykett' ylen suopeilta suitsuttajoilta.

CÉLIMÈNE.

Siis teiltä jos sydän ohjeensa ottava ois,
sanat lemmen pakko on lempivän panna pois,
siin' ilmaus sen ylin nähdä ja kunniakkain,
ett' oikein on silmitön sille, jok' on muka rakkain.

ÉLIANTE.

Ei lempi liioin seuranne ohjeita niitä;
kuka lempijä valittuaan ei kehu ja kiitä?
Hält' ihailijan ei silmissä mitään puutu,
häness' ei ole mitään, mi ihailtavaks ei muutu;
vika itse on täydellisyys, jota jumaloidaan,

joka saa nimet kauneimmat, mitä keksiä voidaan.
On kalpea kuin jalo lilja, ja tummakulma
on tenhotar vain, jos on musta kuin murjaani julma;
siro, solakka varreltaan, jos on laiha kuin ruoto;
jos lihava, silloin on valtiattaren muoto;
joka siistiin sievyyteen vähät huolta hukkaa,
siin' ihailla koreilutonta voi luonnonkukkaa,
iso kasvultaan, jumalattaren vartalon sai vaan,
taas kääpiö ilmennys hento on ihmeistä taivaan,
on ylpeys ylhäistä, ruhtinaallista mieltä,
älyn välkettä viekkaus, tyhmyys sydäntä hyvää;
on pirteä vain, jos liiaksi pieksää kieltä;
jos on tuppisuu, se kainoutta on syvää.
Niin lempijälle, jonk' oikein on liekissä rinta,
on armaan viatkin viehätyst' ihaninta.

ALCESTE.

Minä jyrkästi taas olen...

CÉLIMÉNE.

Lopettakaamme jo tähän.
Nyt galleriassa käyskentelemme vähän.
Mitä, herrat, jo poisko?

CLITANDRE ja ACASTE.

Jos sallitte, viivymme tovin.

ALCESTE.

Hätä noitten lähdöstä teill' oli siis niin kovin.
Hyvät herrat, jääkää, jos mielitte, vaan minä en
mene ennenkuin te poistutte, ilmoitan sen.

ACASTE.

Mull' on koko päivä vapaa, en muuta karta,
jos emme vaivaa vain talon valtiatarta.

CLITANDRE.

Hovin iltapiiriä kunhan en laimin lyö,
mua kutsu ei muuanne mikään toimi ja työ.

CÉLIMÈNE (Alcestelle).

Pilan tekoa, niinkö?

ALCESTE.

Ei toki millään tapaa;
saas nähdä, vain minust' ollako mielitte vapaa.

Kuudes kohtaus.

Basque, Alceste, Célimène, Éliante, Acaste, Philinte. Clitandre.

BASQUE (Alcestelle).

Siell' on eräs mies, sanan tärkeän tuovansa sanoo
ja kiireellisen, heti puheille pääsyä anoo.

ALCESTE.

Sano, ettei kiireitä asioit' ole mulla.

BASQUE.

On leveät poimuliepeet takissa hällä
ja kultaiset juovat.

CÉLIMÈNE.

No, katsokaahan ja tulla
hänen suokaa sisään.

Seitsemäs kohtaus.

Marsalkanoikeuden lähetti, Alceste, Célimène. Eliante, Acaste, Philinte, Clitandre.

ALCESTE (oikeudenlähetille).

Mik' aihe on käynnillä tällä,
hyvä herra?

OIKEUDENLÄHETTI.

Sananen vain, jos tuokion suotte.

ALCESTE.

Vain julki virkkakaa sana, jonka tuotte.

OIKEUDENLÄHETTI.

Marsalkkaoikeuteen heti saapumaan
minä teidät, herra, sen käskystä haastaa saan.

ALCESTE.

Kenet? minutko, herra?

OIKEUDENLÄHETTI.

Niin, teidät.

ALCESTE.

Ja miksi, mä kysyn.

PHILINTE.

Syyks äskeinen hassu sonettiriitanne riittää.

CÉLIMÈNE.

Mikä?

PHILINTE.

Kanss' ol' Oronten nostaa hän käsirysyn
runonpätkästä, jota ei halunnut kiltisti kiittää.
Kai alkuunsa asian tahtovat vaimentaa.

ALCESTE.

Ikin' eivät kehnoon mielistelyyn mua saa.

PHILINTE.

Mutt' oikeus vaatii, että sen kutsua kuullaan.

ALCESTE.

Mikä sovinto meidän kesken syntyvän luullaan?
Marsalkkaoikeudessako tuomitaan
minut tuo runotuherrus oivaksi tunnustamaan?
En peruuta sanaakaan, mitä lausuin siitä,
se on kehno.

PHILINTE.

Mutt' eikö nyt vähempi jyrkkyys riitä?

ALCESTE.

En tingi, on surkeasti hän käyttänyt sulkaa.

PHILINTE.

Ei silti saa noin silmitön olla. Tulkaa,
kas niin.

ALCESTE.

Minä lähden, mut ei mua peruuttamaan
saa mikään.

PHILINTE.

Tulkaa jo, teitä odotetaan.

ALCESTE.

Jos kuningas itse sit' ei nimenomaan määrää,
hyväks en sano runoa, josta ne noin nyt häärää.
Peto vie, se on huono, sill' ei ole puolustusta,
sais armotta hirttää sellaisten sepustelusta.
(Clitandrelle ja Acastelle, jotka nauravat.)
Jumal'auta, herrat, teille sen huvittelunne
sain helpolla aikaan.

CÉLIMÈNE.

Pian nyt menkää, kunne
on mentävä.

ALCESTE.

Menenkin, vaan heti sieltä palaan,
ja silloin selvitetään, mikä jäi nyt salaan.

KOLMAS NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohtaus.

Clitandre, Acaste.

CLITANDRE.

Rakas markiisi, niin näkös tyytyväiseltä näyttää,
ei huolt' ole mistään, vain ilo mieles täyttää.
Kysyn suoraan, tuon ilon syy ihan onko siis
tositotta, ei vain uskoa toivelmiis?

ACASTE.

Minä, saakeli vieköön, en näe miltään puolen,
miten tarkastankin, aihetta harmin ja huolen.
Olen nuor', olen varakas sekä kuulun sukuun,
joka luetaan tämän maan valiointen lukuun,
ja virkaa ja arvoa, luulen ma, ei ole monta,
mun Iaiseni saada mik' ei olis vaivatonta.
Ja, kerskaamatta, se tiettyä lie kenties:
mull' uljuutt' on, jota vaill' ei mies ole mies;
on kunnia-asian nostossa nähdä saatu
kyll' usein sen yhtä tuima kuin huima laatu.
Äly, aisti kaikkea arvostella on mulla,
opinkäynnittä osata haastaa, ei ymmälle tulla;
ja muodolla tuntijan, taiteen ystävän hartaan
joka näyttämöuutuutta seurata, taa lavapartaan
ain' istua hienosti, taputuksia johtaa,
niin palkita paukuttain joka kaunista kohtaa.
Näkö mulla on komea kai, siro käytösparsi,
on kauniit hampaat, solakka kasvu ja varsi;
puku kehuitta kuosia hienointa, viimeisintä, —
sitä vastaan ei hevin, luulen ma, kukaan intä.
Ylint' arvonantia kaikilta nauttia saan,
olen naisten lempimä, suosima valtiaan.

Jos siis, rakas markiisi, mull' osa, onni on moinen,
kai tyytyväinen syystä ma olla voinen.

CLITANDRE.

Vaan miksi, kun muualla helpot on voitot sulla,
tääll' aikaas hukkaat turhalla huokaelulla?

ACASTE.

Peto vie, minun Iaiseni luotu on muuta varten,
ei orjaksi oikuille kylmien kaunotarten.
Saa palaa ja palvoa joutavanpäiväinen mies,
yhä niskoilla heltymättömän hempukan ies,
saa riutua jalkoihin säälittä tallaaviin
ja turvata huokauksiin ja kyyneliin
ja uskollisell' yhä huolella, huomiolla
sitä tavoittaa, mit' ei ansaitse ansiolla.
Mun Iaiseni mies ei lempeä velaksi anna,
veli markiisi, yksin ei kaikkia kuluja kanna.
Kuink' onkin naissulo kalkista kallehinta,
niin meill' on myös, minä arvelen, täysi hinta;
sydän moinen kuin mun omaks saada jos mieli on kellä,
ei voi siit' ilmaiseksi hän ylvästellä;
ja kummallekin saman voiton jos kauppa takaa,
myös uhraukset saa tasan kumpikin jakaa.

CLITANDRE.

Siis, markiisi, tääll' ylen suuri on suosio sulla?

ACASTE.

Jokin aihe on, markiisi, moisella arvelulla.

CLITANDRE.

Se on suunnaton erehdys, mua usko, se heitä,
älä mieltäsi mairi sill', älä silmiäs peitä.

ACASTE.

Oh, mairinpa suottakin, peitänpä haluni takaa.

CLITANDRE.

Mikä päähäsi sai, niin tääll' ett' onnes on vakaa?

ACASTE.

Minä mieltäni mairin.

CLITANDRE.

Mi sulle sen toivon tuottaa?

ACASTE.

Minä silmäni peitän.

CLITANDRE.

Sa takeenko sait, mihin luottaa?

ACASTE.

Minä erehdyn, kuuletko?

CLITANDRE.

Onko sulle ja konsa
Célimène siis ilmaissut salaisen suosionsa?

ACASTE.

Ei, sain tylyn kohtelun.

CLITANDRE.

Tee hyvin, vastaa jo mulle.

ACASTE.

Vain rukkaset pelkät.

CLITANDRE.

Nyt piste jo pilaelulle!
Mitä toiveita sulle on suotu, se virka suoraan.

ACASTE.

Olen hyljätty minä, sa suosikki onnen hyvän;
sain palkaks ihailustani inhon syvän,
kai jonakin päivänä jään minä jatkoksi nuoraan.

CLITANDRE.

No, maltuhan, markiisi, emmekö sopia vois
siit' että, jos näyttänyt meistä on jommankumman
joku selvä merkki olevan suositumman
Célimènen sydämelle, niin toinen pois
heti väistyy, voittajan tiellä ei tahdo olla,
suo lemmenkilvan loppua sovinnolla?

ACASTE.

Oh, helkkari vie, puhe moinen on hauska kuulla.
Minä suostun, sen teen niin sydämellä kuin suulla.
Hys, hiljaa!

Toinen kohtaus.

Célimène, Acaste, Clitandre.

CÉLIMÈNE.

Täälläkö vielä...?

CLITANDRE.

Kas, lempi tahtoi
vain jäämään.

CÉLIMÈNE.

Jyrisi vaunut, kukahan mahtoi
nyt tulla?

CLITANDRE.

En arvaa.

Kolmas kohtaus.

Basque, Célimène, Acaste, Clitandre.

BASQUE.

Rouva, Arsinoé
tuli käynnille.

CÉLIMÈNE.

Mitähän nyt se nainen on vajaa?

BASQUE.

Éliante on seurana siellä.

CÉLIMÈNE.

Mit' aikonee,
mikä saa tähän käyntiin, mitä hän takaa ajaa?

ACASTE.

Niin, hänhän on siveys itse, se maine kulkee,

täynn' intoa moista...

CÉLIMÈNE.

Niin, hurskastella hän julkee;
sydän maailman kiehtoma, taivasta huulet hokee,
kovin saada, jos vain kenet sais, hän koukkuunsa kokee.
Kadesilmin katsoo, kateus povessa kiehuu,
kun ihailijoita toisen liepeillä liehuu.
Ja tuo hyve hyljätty, asuja aution majan,
yhä sättii ja soimaa vikoja sokean ajan,
tekosiveytensä huntuun, kylläkin harvaan,
tuon kokee peitellä tyhjyytensä hän karvaan,
vähät sulonsa arvoon auttaa sill', että soimaa
hän rikokseksi kaikkea viehätysvoimaa.
Toki lempijä saada sen naisen ois halu haikein,
Alcestenkin ympärillä hän moisin on aikein;
näet loukkaus hälle on, solvaus sulojen arkain,
kun hält' olen ihailijan muka vienyt varkain.
Voi lemmenkateutensa hän kätkeä vaivoin,
mua kalvaa kaikkialla, min voi, salaraivoin.
Niin hupsua, sanalla sanoin, en tunne toista,
hän juonikkain on kaikista juonikoista,
ja...

Neljäs kohtaus.

Arsinoé, Célimène, Clitandre, Acaste.

CÉLIMÈNE.

Ah, mikä onnensuoma nyt teidät tuokaan?
Juur' aattelin, mikähän teille on mahtanut tulla.

ARSINOÉ.

Eräs vihjaus virkkaa on tuloni aiheena mulla.

CÉLIMÈNE.

Ah, mink' ilon mieluisa käyntinne mulle suokaan!

(Clitandre ja Acaste poistuvat nauraen.)

Viides kohtaus.

ARSINOÉ, Célimène.

ARSINOÉ.

Nepäs lähtivät parhaiks, ettei paremmin vois.

CÉLIMÈNE.

Mutt' istukaa.

ARSINOÉ.

Rakas rouva, ei tarvitse lainkaan.
Niin, ei saa vaieta ystävä vaiteliainkaan,
jos siit' etu ystävän kallein kärsivä ois;
ja meille kun aarre kaikista kallein ja parhain
on hyve ja kunnia varjella myöhään ja varhain,
ei harras ystävyyteni erästä seikkaa
mun salata salli, mi kunniatanne leikkaa.
Olin eräässä valioseurassa eilen juuri,
puhe teist' oli kesken kaiken, ja — en sitä kiellä —
sai käytöstapanne, koreilunhalunne suuri
paha kyllä, rouva, paljonkin moitetta siellä.
Tuo liehijälauma, jonka te laskette luoksi,
jutut, juorut kepeän keimaelunne vuoksi,
sai tuomitsijaa ne uskomattoman monta
ja aivan ansaitsemattoman armotonta.
Minun kantani kylläkin arvaatte: teitä koin
minä siinä puolustaa, mink' ikinä voin;
kun on viaton tarkoitus, sanoin, on viasta vapaa,
menin takuuseen, teiss' ettei tahroja tapaa.
Vaan tiedätte, elämässä on moista, jota
ei puolustaa voi parhaalla tahdollakaan;

en kyennyt torjumaan sitä tuomiota,
johon elämäntapanne syynä on tavallaan;
näet huonolta voi se ihmisten silmissä näyttää,
kaikk' ei ole juorua vain, jonk' ilkeys täyttää;
ja tapanne nuo, se jos vain tosi-tahtonne ois,
ne vähemmän antaa tuomion aihetta vois.
Ei siks, ett' ois ihan siveys saanut vikaa;
ei mieltäni, varjele taivas, se luulo likaa.
Vaan rikoksen varjo on monelle merkki jo siitä,
ja syytön tunto jos onkin, se yksin ei riitä.
Rakas rouva, teillä, sen tiedän, on liiaksi järkeä,
teist' että loukkaava ois tämä vihjaus tärkeä
ja sen muu muka aihe kuin halu harras ja avoin
vain parastanne palvella kaikella tavoin.

CÉLIMÈNE.

Rakas neiti, syvä on kiitollisuuteni tunne.
Sekö vois mua loukata? Ei toki, palvelunne
vain vastapalvelun vaatii, ja vihjata saan
myös seikkaan ma kunniatanne koskevaan;
ja ihmisten huhut kun noin tosi ystävän lailla,
mua takana purevat puhutte vilppiä vailla,
esimerkkiä herttaista palvelijanne kokee
siis seurata kertoen, mitä ne teistä hokee.
Olin toissa päivänä eräällä vierailulla,
jalon jaloa seuraa ol' onni tavata mulla;
oli puheena puhdas vaellus elämän tiellä,
tosihurskas mieli, ja teistäkin haastoivat siellä.
Tekosiveys, sanoivat, saarnaava, tuomaroiva
esikuvaksi ei ole heist' erikoisen oiva,
valeverho teeskelty ankaran virheettömyyden,
iankaikkinen kalkatus hyveen ja säädyllisyyden,
hätähuudot ja ilmeet, kuin synti ja saastaisuus
pilanlaskun ois pieninkin viaton vallattomuus,
omahyväisyys ain' itsensä esiin tuova,
alas kaikkiin muihin säälivän katseen luova,
tuo nuhde ja tuomio ainainen näistä ja noista
ihan viattomista ja puhtaista asioista,
se, suoraan sanoen, moitetta sai kuin saikin,

koko seura samaa mielt' oli äänin kaikin.
»Mit' auttaa», sanoivat, »ulkohurskaus moinen,
tuo siveä kuori, jos sisus on tuiki toinen?
Ei kukaan jalommin rukoilla, paastota jaksa,
vaan palvelijoitaan hän lyö, ei palkkoja maksa.
Joka paikassa jumalisuuttaan hän julki näyttää,
vaan kauniista käydäkseen ihomaalia käyttää.
Ei katsoa tahdo hän taiteen alastomuuteen,
mut tuntee vetoa luonnon todellisuuteen.»
Minä teitä puolustin heitä kaikkia vastaan,
sen vakuutin olevan parjaust' ainoastaan;
vaan jäin alakynteen, ja sen piti kannan tiukan
koko seura, ett' ois paras teille, jos pienempi hiukan
tuo huolenpitonne toisten teoista ois
ja omia hiukan valppaammin vartiois;
ett' itsestään saa visuja tutkistelulta
se pitää, ken mielii tulla ja tuomita muita;
esikuvaksi kelvatkoon oman elämän suhteen,
ken muille antajaks astuu neuvon ja nuhteen;
ja parempi vielä, jos tarvis on, niitten huomaan,
jotk' asetti taivas, se virka vain suostua suomaan.
Myös teillä, sen tiedän, on aivan liiaksi järkeä,
teist' että loukkaava ois tämä vihjaus tärkeä
ja sen muu muka aihe kuin halu harras ja avoin
vain parastanne palvella kaikella tavoin.

ARSINOÉ.

Kuink' olla voikin karvasta moite kuulla,
moist' enp' ois saavani vastaust' osannut luulla.
Sen ärtyisyys, hyvä rouva, kyll' ilmaisee,
miten neuvoni suoruus mieltänne kirvelee.

CÉLIMÈNE.

Päinvastoin; jos ihmisill' olis oivallusta,
näin toisilleen he vuoroin neuvoja tois:
tapa vilpitön tuo sitä suurt' olis sokaistusta,
joss' on kukin itseensä nähden, torjuva pois.
Jos vain te tahdotte, niin yhä vastakin vaihtaa

näin lupaamme luottamusta, ei mitään kaihtaa,
vaan kaikk' ihan suoraan ilmaista ystävän suulla,
mitä saamme, minusta te, minä teistä, kuulla.

ARSINOÉ.

Oh, teistä, rouva, ei moitetta kuule kukaan;
ei, minussa vain sen aihetta runsaasti riittää.

CÉLIMÈNE.

Voi kaikkea, luulisin, moittia, kaikkea kiittää,
syit' aina löytää ikänsä, makunsa mukaan.
Ikäkausi on muuan hilpeän leikin ja lemmen,
ikä toinen on omansa huoleen ja hurskailuun.
Voi viisainta olla se, kons' ajat nuoren hemmen
on menneet ja kukkeus kohdannut syksyn kuun:
voi peitellä pettymykset se katkeratkin.
Kenties minä kerran hyvinkin teitä matkin:
tuo kaikk' ikä tullessaan; vaan vanhojen kuosi
ei maita, kun kahdeskymmenes vasta on vuosi.

ARSINOÉ.

Etu verraton tottakin, kas sitä kerskua kesti,
sitä nuoruutta toitotettu on totisesti!
Jos on vähän vanhempi toinen, tuskinpa vaan
syy silti on olla niin hirveän olevinaan;
enk' ymmärrä, merkillinen mist' into se itää.
sitä piikitellä ett' yhä minulle pitää.

CÉLIMÈNE.

Minä myöskään en, miks aina ja kaikkialla
saan olla hampaissanne ma, moitteenne alla.
Mikä syy yhä minuun on vihaanne purkaa noin?
Vähiss' ihailijanne jos lie, mitä sille ma voin?
Ja jos minä herätän lempeä, mieltymystä,
joka päivä jos ympärilläni ylistystä
minä kuulla saan, jota mulle te ette sois,

se onko mun vikani? Millä sen torjuisin pois?
Teill' on rata avoin, en kai minä estä teitä,
luo lumota saatte ja kiehtoa vaikka keitä.

ARSINOÉ.

Oh, ihailijainneko luvun te luulla voitte
niin kateeksi käyvän, jolla te mahtavoitte?
Ei varsin vaikea arvata lie sitä taksaa,
mitä niistä saa tähän maailmanaikaan maksaa.
Vai uskoa pitäiskö, koko sen kuhinan nähden,
vain polvistuttavan puhtautenne tähden,
vain vakavan tunteen saattavan hehkuun heitä,
vain hyveillenne sen sitovan seppeleitä?
Johan hölmöjä ihmiset ois — lume joutava mikään
ei niin vain sokaista voi. Minä montakin näin,
jotk' ihailijoit' ois saamaan kuin luotuja ikään,
mutt' ei päly lainkaan liehijät heihin päin.
Voi siitä päätellä, heit' omaks ettei voita,
jos ei suo suuria ennakkosuosioita;
ei ketään vangitsemaan sulot silmät riitä,
muull' ostaa ne ihailut saa, joka mielii niitä.
Ylen ylväs älkää olko siis voitoista noista,
ei kunniaa kovin tuo ne, ei liioin loista;
vähän hillitkää lumovoimanne luulottelulta
ja noin yli olkain älkää katselko muita.
Kademieltä jos valloitukset toisivat moiset,
ois helppo mun tehdä, kuin tekevät yhdet ja toiset,
vähät piitata mistään ja teille se osoittaa,
ett' ihailijoita jos tahtoo, niin niitä saa.

CÉLIMÈNE.

Siis saakaa! Se osoittakaa toki nimessä Herran!
Toki kiehtova olkaa, kun keinon tiedätte kerran!
Mitä enää te...?

ARSINOÉ.

Ei, hyvä rouva, jo lopettakaamme,

vain kiihdyksiin täll' itsemme suotta saamme:
jo oisinkin hyvästellyt ja lähtenyt pois,
jos vaunuja vain ei pakko mun vartoa ois.

CÉLIMÈNE.

Miten kauan mielitte vain, tähän voitte jäädä,
pois kiirehtimään toki teitä ei mikään häädä;
vaan väsymättä turhalla kursailulla
jätän seuraan parempaan minä teidät; soi
tämän herran parhaiks suopea sattuma tulla,
hän sijani täyttää paljoa paremmin voi.

Kuudes kohtaus.

Alceste, Célimène, Arsinoé.

CÉLIMÈNE.

Alceste, mun täytyy pikkuinen kirje piirtää,
sitä syyllä ei millään tuonnemmaks sovi siirtää;
te neitiä huvittakaa, hän on mielellään
epäkohteliaisuuden anteeks antava tään.

Seitsemäs kohtaus.

ALCESTE, ARSINOÉ.

ARSINOÉ.

Ei viel' ole vaununi tulleet, ja siis te jäätte
mun seuraani kotvaksi, niin hänen tahtovan näätte;
ja parhaalla tahdollaankaan ei tarjota vois
hän mitään, näin joka mieluista mulle ois.
Ain' arvonanto, kiintymys, myötätunto
niit' ympäröi, joiss' ylevä loistaa kunto;
ja teissä on sillä salainen tenho, mi heti
minut kaikkien harrastustenne puolelle veti.

Minä soisin, ett' oikeammin jo arviois
hovi arvonne, teihin suosiokatseen lois:
syy teillä on nurkua, kun tähän saakka noin
se on syrjäytetty, ma oikein suuttua voin.

ALCESTE.

Mikä antais aiheen moiselle valittelulle?
Mikä pitäis valtion palkita palvelus mulle?
Mitä tehnyt niin olen ansiokasta kovin,
mun että syy ois nurkua nurjuutta hovin?

ARSINOÉ.

Ei tehneet ne kuuluja palveluksia aina
nuo, sen suosion hohteessa jotk' ovat onnekkaina.
On tarpeen tilaisuus, mihin kykyä käyttää,
ja ansionne, mi niin mitan korkean täyttää,
tulis...

ALCESTE.

Antakaa jo mun ansioitteni olla!
Mitä niihin on asiaa hovin huomiolla?
Jopa sillä aika urakka ois, jo vaan,
jos kaikkien ansiot joutuis se penkomaan.

ARSINOÉ.

Tosi-ansiot itse itsensä ilmi tuovat.
Monet suuren suurta arvoa teille suovat;
teit' eilenkin kahdella taholla tärkeällä,
voin kertoa, kiitetty on ihan kiittämällä.

ALCESTE.

Oh, kiitos on tähän aikaan helpolla saatua,
ei mitään eroa millään, ei kysytä laatua;
kaikk' yhtälailla on korkea-ansioista;
mikä kunnia enää on saada kiitosta moista?

Sitä kaikista veisaavat, kukin parhaansa tehden;
luen kamaripalvelijastani palstoilta lehden.

ARSINOÉ.

Joku teitä jos viehättäis hovivirka, mi tois
jalon kuntonne julki, se hartain toivoni ois.
Vain vihjaus sinnepäin, niin liikkeelle voimia
heti saadaan, jotka sen hyväksi voivat toimia;
mull' yksi ja toinen käytettävissäni lie,
jok' auttaa ja katsoo, että on sileä tie.

ALCESTE.

Ja mitähän tehtävää olis siellä mulla?
Mun sisullani sen piiriss' ei toimeen tulla.
Sinä miehenä, miksi loi minut luoja, sovin
ylen huonosti hengittämään minä ilmaa hovin.
Ihan vaill' olen avuja noita, jotk' antaa ponnen
siell' etunsa hoitaa ja kiivetä portaita onnen.
En osaa muuta kuin suora ja vilpitön olla,
en vehkeillä, näytellä viekkaalla naamiolla;
ja ajatustaan jos kyky puuttuu peittää,
paras silloin selkänsä taa tämä maa pian heittää.
Hovist' ulkona kyllä on vailla sen suomaa tukea
ja kunnia-arvoja, joihin se saattaa pukea;
mutt' eip' ole myöskään harmia ainiaista
siell' osaa noloa näytellä, narrimaista,
ei sietämään mitä tahansa nöyristäytyä,
ei herra sen-ja-sen runoja kiittää täytyä,
ei rouva jos-kelle suitsuttaa simasuulla,
hovileijonaimme ei älyn leikkiä kuulla.

ARSINOÉ.

Hovi jääköön, teitä kun houkuttavan ei näy;
vaan sydämenvalintaanne mun sääliksi käy.
Ja jos sanon suoraan, mit' aattelen siitä, soisin,
ett' ois se onnellisempi ja osunut toisin.
Osan ansaitsisitte paremman: arvoisenne

hän ei ole, tuo, jok' on kiehtonut sydämenne.

ALCESTE.

Kun puhutte noin, mun suokaa mieleenne johtaa,
ett' omaa ystäväänne se tuomio kohtaa.

ARSINOÉ.

Niin, mutta sit' enää ei tuntoni nähdä siedä,
noin vääryyttä teille kun tehdään, vaikk' ette tiedä.
Näen kohtalonne, ja tuskaa se mulle tuottaa,
sanon kaikki: on uskoton hän, johon lempenne luottaa.

ALCESTE.

Noin huolehtinut minust' ei ole kukaan toinen,
saa velkaan lempivän mielen vihjaus moinen.

ARSINOÉ.

Kuink' ystävä onkin, hän ei — sit' en sanoa emmi —
sydänt' ansaitse, jonka antaa kunnian mies,
hän itse vain teeskentelee, hän teitä ei lemmi.

ALCESTE.

Voi olla, kukapa sydämet tunsi ja ties?
Minä kiitän teitä rakkaan kristityn työstä,
jok' ymmärsi sydämeeni sen epäilyn syöstä.

ARSINOÉ.

Jos tahdotte pitää silmät siteissä harhain,
ei siitä sen enempää siis; sehän on parhain.

ALCESTE.

Ei, vaan mitä puhuttekin, se ei selvitä pulmaa;
epätieto, epäily siinä on julminta julmaa;

ja mitään muuta en vihjattavan minä sois,
kuin mink' oma silmäni todeksi tunteva ois.

ARSINOÉ.

Hyv' on! Pian näette, jos sitä mielenne kysyy,
perinpohjin, mi siinä on totta ja totena pysyy.
Omin silmin näette varmaakin varmemmasti;
mua suvaitkaa vain saattaa kotiini asti,
niin nähtävänänne on todiste torjumaton,
ett' ihanaisenne pettänyt teitä on;
ja hellimistä jos vain sydänhaavanne halaa,
voi toiset silmät sen tuskaan lohtua valaa.

NELJÄS NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohtaus.

Éliante, Philinte.

PHILINTE.

Ei ikinä mielt' ole nähty niin itsepäistä,
ei sovinnon syntymistä niin väkinäistä.
Koki häntä ne taivutella, mut turhin vaivoin,
ois ennen kallio siirtynyt kannaltaan;
niin outoa niill' ei herroilla milloinkaan
lie ollut riitaa pohtia tuomariaivoin
»Hyvät herrat, en peruuta, ei tule kysymykseen,
olen valmis muuten jos mihin myönnytykseen.
Miten hänt' on loukattu? Mistä hän sydämystyy?
Se kunnian viekö, jos huonosti kynään pystyy?
Pahaks otti mun hyvän neuvoni: miesten mies
voi olla, vaan runoilijaksi kehno kenties.
Nimi, kunnia ei toki riipu seikoista niistä;
hän on hieno mies, sitä vastaan en ikinä kiistä,
kyky, kunto, ansio suuria mittoja täyttää
joka suhteessa, mutta hän kurjasti kynää käyttää.
Tavat upeat pitää kuin ainakin ylimys aito,
on mainio häll' ase-, ratsastus-, tanssitaito;
kehun kaikkea, vaan hänen runojansa — ei, kiitos!
Kun kerran sen paremmin niissä ei liity liitos,
on viisas, ken vimmalle sille ei valtaa anna,
jos siihen ei kuoleman uhalla pakkoa panna.»
Tulos ainoa, jonk' iso sovintotouhu tuotti,
johon viimein hän taipui suurella suostuttelulla,
oli myönnytys, nyt muka leppeämpänä nuotti:
»Minä valitan, että on niin maku vaativa mulla,
ja mieliksenne, herra, todella soisin,
ett' ihastuneempi runoonne ollut oisin.»
Ja päälle syleily vain heti kiireen hoppuun,

ja vihdoin niin koko toimitus saatiin loppuun.

ÉLIANTE.

Hänen menettelynsä on meist' ylen omituista,
mutt' edukseen siten juuri hän eroo muista;
tuo rehellisyys, joll' aina hän ratsastaa,
on sentään jotain jaloa, sankarimaista:
tähän maailmanaikaan se hyve on harvinaista, —
kunp' ois hänen kaltaisiansa vain täynnä maa!

PHILINTE.

Mitä enemmän katselen häntä, sit' ihmeellisempi
on seikka, ett' on hänet vallannut kiihkeä lempi:
sisun sellaisen luoja kelle jos kerran loi,
mikä kumma rakastumaan hänet saada voi?
Ja sitäkin kummempi, että serkkunne juuri
oli oleva tuo hänen ihastuksensa suuri.

ÉLIANTE.

Sen näyttää se vain, mikä usein on nähdä saatu,
ett' ain' ei lempeen vie sama luonteenlaatu.
Jutut nuo sopusoinnusta, sielun mi sieluun liittää,
tämä ainoa tapaus kumoamaan jo riittää.

PHILINTE.

Vaan rakastaakohan serkkunne todella häntä?

ÉLIANTE.

Sitä tarkoin tietää on vähän vaikeanläntä.
Miten tutkia, onko se totta? Sit' itse ei saata
hän sanoa, ei oman sydämen oikkuja taata;
ihan tiedotonta on joskus sen ihastunta,
taas joskus luulee lemmeksi tyhjää unta.

PHILINTE.

Ei ystävä parkamme aavistakaan, mitä huolta
hän vielä saa, minä pelkään, serkulta tuolta;
todentotta, mun sydämeni jos hänellä oisi,
ihan toisaanne katsehiaan sen kaipaus loisi
ja paremmin valiten kalleimman onnensa kai
näkis suosiossa, jot' aina hän teiltä sai.

ÉLIANTE.

Minä puutu en puolin, en toisin; on kaikkien toisten
paras antaa rauhassa selvitä seikkojen moisten.
Alcesten valintaa minä en vedä vastaan;
päinvastoin siit' ylint' onnea hälle soisin;
jos riippuis asia minusta ainoastaan,
hänet armaalleen minä itse ilolla toisin.
Vaan jos — näet voisihan sattua silläkin lailla —
ois lemmestä unelmoinut hän onnea vailla,
joku toinen jos kosija kukkaset saava ois,
hänen toiveitaan kukaties minä voisin kuulla,
ja tappion tuon jos saiskin hän taholla muulla,
sitä en minä katsois syyksi torjua pois.

PHILINTE.

Minä myöskään en vedä vastaan, hälle kun huomaan
niin armaan suosion teidän suostuvan suomaan.
Vois itse hän virkkaa, jos tahtois, mik' ollut vakaa
on kehoitukseni, neuvoni tavan takaa.
Mutt' yhteen ne kaksi jos liittyvät Hymenin liiton,
jos teist' ohi vie hänen toiveensa toisin viitoin,
niin mun ylin toivoni ois sulosuosio tuo,
jota sydämenne niin runsaasti hälle suo,
ylin onneni, jos se, kun hän oven siltä salpaa,
ylenkatsois ei mun kaipaustani halpaa.

ÉLIANTE.

Te laskette pilaa, Philinte.

PHILINTE.

En; lausun julki
vain sen, mitä sisimpäänsä sieluni sulki;
ah, jospa se hetki vain pian joutua vois
joka avoimesti mun kättänne anoa sois.

Toinen kohtaus.

Alceste, Éliante, Philinte.

ALCESTE.

Ah, miksi on kohdannut mua loukkaus moinen!
Minut murtaa se, jos miten mieleni haarniskoinen.

ÉLIANTE.

Mikä teidät noin nyt on saattanut kiihdyksiin?

ALCESTE.

Eräs tieto, jok' iskullaan minut armotta murhaa;
koko luomakunta jos luhistuis, se ei niin
mua murjois kuin tämä tuska. Oh, unta turhaa
oli rakkaus... mennyttä... sanotuksi en saa...

ÉLIANTE.

Vähän rauhoittukaa, rakas ystävä, malttukaa.

ALCESTE.

Vanhurskas taivas! Niin ihana olla, ja rinta
niin pahetta täynnä kurjinta, alhaisinta!

ÉLIANTE.

Kuka teille on...

ALCESTE.

Kaikki murskattu, tallattu maaksi!
Olen petetty, oh, olen pistetty kuoliaaksi!
Célimène... hän... että hän minut pettää vois!
Célimène on uskoton... ken sitä uskonut ois!

ÉLIANTE.

Teill' onkohan täysiä syitä nyt epäilyynne?

PHILINTE.

Vain ehk' ovat tuulen tuomia luuloja syynne;
voi kuvittelut pian mieltänne luulevaista...

ALCESTE.

Omat hommanne hoidelkaa, tuhat tulimmaista!
Luja liiankin mulla on taskussa todiste siitä,
on kirje hältä Orontelle — eikö se riitä? —
omakätinen kirje, häväistykseni tään,
hänen häpeänsä mä selvästi siitä nään.
Oronteen suostui, jonk' uskoin vain nostavan harmin,
ma jonk' olin vaarattomuudesta kaikkein varmin!

PHILINTE.

Voi erehdyttää kirje, ehk' olla voi
se viattomampi, kuin miksi sen arvioi.

ALCESTE.

Hyvä herra, vieläkin kerran: miks ette heitä
mua rauhaan ja vain pysy siinä, mi koskee teitä?

ÉLIANTE.

Tuo kiihtymys hillitkää, miten vääryys suuri

lie tehtykin...

ALCESTE.

Vain te sen hillitä voitte, te juuri.
Teilt' apua tää sydäntuskani etsii ja anoo,
te kirvoitus suokaa, jota sen polte janoo.
Te kostakaa teko tunnoton kavalan naisen,
joka lemmen petti niin lujan ja luottavaisen,
petos kostakaa, joka teitäkin kuohuttaa.

ÉLIANTE.

Minä! Millä sen kostaisin?

ALCESTE.

Tää sydän valitkaa.
Omaks ottakaa te se tuolta uskottomalta;
niin maksaa hälle mulla on keino ja valta;
hänet rankaisen sillä, ett' omistan teille ja vannon
syvän lemmen, ikuisen ihailun, arvonannon
ja palvelun hartaimman, tosimman, tottelevimman,
kaikk' uhrit palavat sydämen uskollisimman.

ÉLIANTE.

Tuo tuskanne mieleeni koskee syvälle käyden,
myös ymmärrän tarjouksenne arvon täyden;
mutt' ehk' ei niin ole pahoin laita, kuin näyttää,
halu koston haihtua voi, mi nyt mielenne täyttää.
Jos tehneenkin väärin niin ihanan olennon näkee,
kaikk' ei käy täytäntöön, mitä päättää ja käkee:
syy jos miten ankara vaatiskin eroon varmaan,
pian viattomuudeksi taas vika muuttuu armaan,
kaikk' äkkiä katoo kauna ja pahastus;
se tunnetaan, mit' on lempivän vihastus.

ALCESTE.

Ei, ei, tämä häväistys kuolemankarvas on kovin;
rikon kaikki: on mahdotonta, ett' enää sovin.
Tämä päätös ei tästään muutu. Päähäni turmaa
ma toivotan, jos mua ikinä enää hän hurmaa.
Hän tulee. Se kiihtää vihani kiivastusta;
mult' ankaran moitteen saa hänen tekonsa musta,
hänet musertakoon se, ja sitten sydämen, mihin
sulot viekkaat ne enää ei pysty, mä teille vihin.

Kolmas kohtaus.

Célimène. Alceste.

ALCESTE (syrjään).

Miten, taivaan vallat, mieleni hillitä voin?

CÉLIMÈNE.

Mikä nyt? Näkö miksi teillä on kiihtynyt noin?
Mitä tietää, noin kun rintanne puuskuu ja huokaa,
noin synkät on silmänluontinne, kuulla suokaa.

ALCESTE.

Ett' ei vedä vertoja teille, mit' ihmisrinta
on ikinä kätkenyt viekkautt' uskottominta;
ei kohtalo, hornanhenget, ei taivaan kirous
ole luonut mitään niin häijyä milloinkaan.

CÉLIMÈNE.

Sepä sievä tervehdys, todella verraton sirous!

ALCESTE.

Pila pankaa pois, se on huonosti paikallaan.
Ois teidän punastuttava pikemminkin,
te pettäjä! Siitä on selvä todiste mulla.

Sitä ties se, ett' olin mielellä ahdistetulla,
sitä lempeni palkaks aina jo aavistinkin:
epäluuloni, niin muka loukkaava, vainusi vain
tätä onnettomuutta, kunnes sen ilmi saikin;
ja kuinka teeskentelittekin taidoin kaikin,
oma tähteni sanoi jo, mitä mä peljätä sain.
Mutt' älkää luulko, ett' ilman kostoa siedän,
kun häväisty, tuskaan syösty mä täll' olen tapaa.
Ei tottele ketään tunteen valta, sen tiedän,
ja lempi vaatii, että sen vaali on vapaa;
ei sydämeen väkivalloin tunkeu kukaan,
oman ottaa valtiaansa se mielensä mukaan.
Eik' yhtään valittamista mull' olla ois,
jos suunne suoraan ja vilpittä puhunut ois;
heti kielto jos tullut ois, mull' oikeus nurkua
ois ollut nurjuutt' onneni ainoastaan.
Vaan valhesuosioll' ottaa lempeni vastaan
on petos, on kataluus, jok' ei ansaitse surkua,
jot' ei ikipäivänä kyllin rangaista voi.
Sulut murtain jo suuttumus mieleni kukkuroi.
Niin, peljätä saatte vaikka mit' ikinä ihan;
mua ei oma itseni ohjaa, vaan vimma vihan.
Minut murhasitte pistoin te kavaloin,
ääntʼ enää järjen ei mieleni kuulla malta,
sit' ohjaa vain oikean vihastukseni valta,
enk' enää takaa, mitä mä tehdä voin.

CÉLIMÈNE.

Ja mistä on, kuulkaas, mielenne kuohu raju?
Teilt' onko kadonnut kaikki järki ja taju?

ALCESTE.

Niin on, meni multa se silloin, kun mulle juotti
tuo kavala kauneus myrkyn, mi turmani tuotti,
kun uskoin, että sen olennon arvo ol' aito,
niin viehättäväinen joss' ilmeni ihanuus.

CÉLIMÈNE.

Mikä petos on kohdannut teitä, mik' uskottomuus?

ALCESTE.

Miten viekas sydän, mik' ovela teeskelytaito!
Vaan mulla on keino, mi naamion teiltä riistää:
tätä silmätkää, oma nähkää kättenne työ!
Tämä avoin kirje teilt' alas aseet lyö,
sen todistusta vastaan on turha kiistää.

CÉLIMÈNE.

Ja tuoko se noin on raivostuttanut teitä?

ALCESTE.

Sen näätte, ja poskianne ei punastus peitä?

CÉLIMÈNE.

Ja miksikä peittäis? Selitättekö syyn?

ALCESTE.

Teiss' yhtyy rohkeus vilppiin ja teeskentelyyn!
Se on nimeä vailla, sen ehkäpä kiellättekin?

CÉLIMÈNE.

Oman kirjoitukseni kieltäisin? — Aatos sekin!

ALCESTE.

Sitä tyynnä te katsotte, teit' ei hämille saa
rikos tuo mua vastaan, jota se todistaa?

CÉLIMÈNE.

Todentotta, en toista tunne niin suurta houkkaa.

ALCESTE.

Tämän sitovan todisteenko te torjutte pois?
Tuo suhde Oronteen siis eikö se mitään ois,
mikä teille on häpeäksi ja minua loukkaa?

CÉLIMÈNE.

Oronteen? Ken sanoo, että se kirje on hälle?

ALCESTE.

Ne, joilta sen tänään sain. Vaan jos joku toinen
sen saaja lie — todeks ottaa jos sananne voinen —
mikä lievitys loukkaukselle siitä on tälle?
Se oisko pienempi silloin ja vähempi syynne?

CÉLIMÈNE.

Mutt' entä jos kirje jollekin naiselle on,
mitä aihetta silloin on vihaanne, syyttelyynne?

ALCESTE.

Oh, selitys mainio, veruke verraton!
Tätä käännett' en odottanut, se mun täytyy myöntää.
Se mult' epäluulot pois muka tyyten työntää!
Noin paksuunko juoneen te todella turvaudutte?
Muut niin ihan onttopäiksikö otaksutte?
Saas kuulla, millä metkulla tosiaan
todeks ilmivalhe se tehdä on teillä tuuma,
miten naista saatte sen kirjeen tarkoittamaan,
joss' uhkuu niin joka sanasta lempi kuuma.
Niin, tehkää se, suokaa sen uskottavaksi tulla,
kun on kirjeessä näin...

CÉLIMÈNE.

Ei, ei ole halua mulla.
Mua teidän on naurettavaa noin vallita pyytää
ja tohtia tuollaista vasten silmiä syytää.

ALCESTE.

Ei, ei, ihan tyynesti, selittäkäähän vähän,
miten naiselle nainen on sanonut tapaan tähän.

CÉLIMÈNE.

Sit' en tee, en mieliksi moisten komentajainkaan!
Mitä tahansa luulkaa, se ei mua liikuta lainkaan.

ALCESTE.

Minä pyydän, osoittakaa, miten olla voi
tämä kirje naiselle, vain sitä pyydän ja anon.

CÉLIMÈNE.

Ei, se on Orontelle, uskoa saatte, sen sanon.
Hän on ihana kavaljeeri, kaikk' aateloi
hänen olentoaan, joka sanaansa ihailen salaa:
minä myönnän ja tunnustan, mitä mielenne halaa.
Niin, tehkää päätöksenne nyt suoraa kättä,
täll' enää kauemmin päätäni särkemättä.

ALCESTE.

Oi taivas, ken julmuutta keksisi julmempaa!
Sydänt' onko näin kiusattu, sen koko kärsimisvoimaa!
Mun oikea vihani vilpistä kuohahtaa,
olen syyttäjä minä, ja hän mua syyttää ja soimaa!
Epäluuloni, tuskani armotta kukkuroidaan,
pahint' uskoa saan, ja sill' ylväästi ilkamoidaan!
Ja sydämeni on silti niin kurjasti laita,
näit' inhoja kahleita ettei se katko ja taita,
ei haarniskoimana ylhän jo halveksinnan

jätä kiittämätöntä, pois revi pohjasta rinnan!
Mua vastaan, te viekas, kuink' osaatte mainiosti
mun heikkouttani käyttää ja eduksi tään
kirolemmen kääntää, jonka ne leimuun nosti,
nuo silmät petolliset, niin hillittömään!
Edes torjukaa tuo syy, joka teitä varjoo,
noin eessäni syyllistä näyttelemästä jo laatkaa;
tuo kirje, jos voitte sen, viattomaksi taatkaa,
mun lempeni siihen kaikkensa avuksi tarjoo;
te näyttäkää edes näköä viattomuuden,
koen ottaa sen takeeksi sielunne uskollisuuden.
Saa luulevaisuus teidät hulluksi ihan!

CÉLIMÈNE.

Te lempeä ansaitsis ette, te puuskuja vihan.
Mikä pakottais mua — tietää tahtoisin syyn —
ett' alentuisin halpaan ma teeskentelyyn?
Jos kerran tunteeni toiseen kiintynyt ois,
miks avoimesti en sitä virkkaa vois?
Omat vakuutukseni tyhjääkö ainoastaan
epäluulojen noitten on loputtomuutta vastaan?
Tae moinen eikö se niiden verroille riitä?
Mua eikö se loukkaa, että te kuulette niitä?
Sydän naisen kauan se kamppaelee ja empii,
vähäll' ei, ei väleen tunnusta, että lempii;
ei kainous, kunnia, naiselle niin ylen kallis,
sen tunteen voittoa myöntää, ei ilmaista sallis;
mutt' arvelut kaikki jos voittaa se, saako mies
vain epäillä valheeks sen vakuutusta kenties?
Rikost' eikö hän tee, jos ei usko, mit' ilmaisemaan
saa itsensä vain isot taistelut taisteltuaan?
Oh, mun tulis suuttua tuollaiseen epäluuloon,
teit' ollenkaan mun ei tulis ottaa kuuloon.
Olen hupsu ja harmistun siit' itseeni ihan,
kun jotain on hellyyttä viel' yhä sijasta vihan;
ois totta jo toiseen mun kiintyä aika ja antaa
tosisyytä noin mua syyttää ja päälleni kantaa.

ALCESTE.

Oh, pettäjätär, miten voimaton teit' olen vastaan!
Sulot sananne kai mun pettävät ainoastaan!
Mutt' olkoon, ma kuljen, kunne kohtalo ohjaa;
teit' uskomaan koko sieluni altis on,
tuta kunnes saan, mik' on sielunne sisintä pohjaa,
mua siellä vaaniiko vain petos tunnoton.

CÉLIMÉNE.

Ja rakkautt' olevinaan mua kohtaan on moinen!

ALCESTE.

Niin äärettömästi ei rakasta kukaan toinen.
Jott' oikein intonsa ilmi se rakkaus tois,
ihan orvoimman sois teillä se olleen olon,
niin, teihin ett' ihastunutta ei ketään ois,
ett' oisitte joutunut uhriksi puutteen ja polon,
ett' antanut syntymälahjaks ei taivas suurta
ois rikkautt', arvoa, jaloa ei sukujuurta,
niin korvata saanut mun lempeni rajaton
kaikk' ois, mitä rikkoi karsaus kohtalon,
ja mull' ilo ylpeä oisi, ett' ottanut vastaan
kaikk' oisitte lempeni uhrina ainoastaan.

CÉLIMÈNE.

Tepä suotte toiselle hyvää kummalla tapaa!
Siit' avusta taivas suokoon mun olla vapaa.
Kas vain: Dubois, ja niin puku lystikäs yllä.

Neljäs kohtaus.

Dubois, Célimène, Alceste.

ALCESTE.

Noin miks olet laiteltu, moisella hätäilyllä

miks saavut?

DUBOIS.

Herra...

ALCESTE.

No?

DUBOIS.

Tärkeät salaisuudet...

ALCESTE.

Ja mitkä?

DUBOIS.

Nyt uhkaa, herra, ahdingot uudet.

ALCESTE.

Mitä?

DUBOIS.

Puhunko ääneen?

ALCESTE.

Puhu, ja joutua koita!

DUBOIS.

Kai kukaan ei kuuntele täällä...

ALCESTE.

Oh, kujeita noita!
Puhu suoraan!

DUBOIS.

Herra, me saamme nyt muuttaa majaa.

ALCESTE.

Mitä?

DUBOIS.

Tiehemme torvia toitottamatta ajaa.

ALCESTE.

Ja miksi?

DUBOIS.

Sanon, saamme nyt matkata maita ja teitä.

ALCESTE.

Mitä varten?

DUBOIS.

Vain lähdemme emmekä hyvästi heitä.

ALCESTE.

Mikä syy sun on puhua noin? Sano, selitys anna!

DUBOIS.

Se syy, ett' on paras pillit jo pussiin panna.

ALCESTE.

Sinä vintiö, oh, minä halkaisen sulta pään,
jos et tätä sotkuas selitä selvempään.

DUBOIS.

Joku mies, näkö joll' oli tuima ja musta puku,
tuli, keittiöön ihan tunkihe, paperin pisti,
johon harakanvarpait' on pantu niin saakuristi,
ett' itse pirultakaan ei luontuis luku.
Se oikeusjuttuunne kuuluu, sen arvata voinen,
vaan sais pahanhengenkin pyörälle paperi moinen.

ALCESTE.

Miten sitten, lurjus, paperist' olet tuosta
sen lukenut, että mun pakko on pakoon juosta?

DUBOIS.

Tuli, nähkääs, hetki sen jälkeen eräs — sen herran
olen nähnyt luonanne yhden ja toisen kerran —
kovin teitä hän tavata tahtoi, ja kun ei voinut,
niin tietäen, ett' ain' alttiisti ahkeroinut
olen palvella teitä, hän sanan tuomaan salaa
mua pyys... hänen nimensä... kas, kun ei mieleen palaa!

ALCESTE.

Nimi sikseen, lurjus, ja asiast' anna jo selko.

DUBOIS.

Hän on ystäviänne, se riittää. On hällä pelko,
ett' uhkaa vaara ja vankeus teitä, ja parhain
nyt on pako vain, ja mahdollisimman varhain.

ALCESTE.

Mitä, eikö hän sanonut mitään sen tarkempaa?

DUBOIS.

Ei, pyysi vain paperia ja mustetta tuomaan
ja kirjoitti kirjeen, joka, jos arvata saa,
tähän kaikkeen tarkoitettu on valoa luomaan.

ALCESTE.

Siis tänne se!

CÉLIMÈNE.

Mistähän oikein kysymys lie?

ALCESTE.

En tiedä, vaan selon siitä nyt hankkia aion.
Hiton kiusankappale, kauanko aikaa se vie?

DUBOIS (kauan etsittyään taskuistaan).

Kova lykky, kotona pöydällänne se kai on.

ALCESTE.

Sinä sietäisit...

CÉLIMÈNE.

Älkää turhaan nyt harmitelko,
tähän selkkaukseen vain hankkikaa heti selko.

ALCESTE.

On kuin ihan itse kohtalo vannonut ois,
minut seurastanne ett' aina se häätää pois;
vaan pyydän sen uhallakin, lupa ett' ois mulla
viel' iltakäynnille tänään luoksenne tulla.

VIIDES NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohtaus.

Alceste, Philinte.

ALCESTE.

Ei, päätös on tehty, sit' enää en sikseen heitä.

PHILINTE.

Mutt' isku ei kovempikaan toki vaatisi teitä...

ALCESTE.

Te puhua saatte ja pohtia parhaanne mukaan,
se päätös pysyy, sit' ei pura mikään, ei kukaan;
ajan tään on turmelus täyttänyt, senpä tähden
minä eroan ihmisten parista, pakoon lähden.
On kaikk', ihan kaikki mun riitapuoltani vastaan,
on kunnia, kohtuus, on rehellisyys, on lait;
yks aatos ol' asiastani ainoastaan,
sen oikeuteen lupa luottaa mull' oli kait.
Vaan pahoin pettyneeni nyt siinä nään:
on oikeus mulla, ja häviölle mä jään!
Vie voiton konna, häpeätöistään tuttu,
sitä juhlii vääryys uus, uus häpeäjuttu!
Tien suoruus ja rehtiys väistyen roistolle tarjoo!
Minut tuhoo hän, ja sen työn lain pyhyys varjoo!
Hänen naamansa ulkokullatut väänteet lumoo
lujan oikeuden, sen käytön kääntää ja kumoo.
Minä tuomion saan, se on kruunu sen roiston töiden;
vaan viel' ei riitä se, lisäksi rettelöiden
eräs viheliäinen kirja nyt kiertää ja kulkee,
niin törkeä, raskaint' ett' ansaitsis rangaistusta
sen lukemisestakin, saati sen sepustelusta, —

ja mua sen tekijäks syyttää se veijari julkee!
Ja Oronte, kas, samaa hän salajuonia hokee
ja luihusti vahvistaa sitä valhetta kokee!
Hän, mies hovin silmissä hienoin ja valioin!
Ja muuta en tehnyt kuin olin suora ja tosi,
hänen runostaan vain mieleni julki toin,
kun niin kivenkovaan hän sitä kärtti ja kosi!
Ja hälle kun vastaan, niinkuin kunnia vaatii,
en tahdo pettää häntä, en totuuttakaan,
nyt hän kera muitten mun päähäni valheita laatii,
vihamieheni katkerimman nyt hänestä saan!
Siit' ei lepy, ei sitä anteeks anna hän koskaan,
kun tuohon en ihastunut minä sonetti-roskaan!
Ja ihmiset — Herran veri! — ne moist' ovat maata!
Mihin niit' ei kärkyntä arvon ja maineen saata!
Se heissä on rehellisyys, hyve, kunnia, kunto
ja miehuus, oikeamielisyys, omatunto!
Ei, kiusaa kärsin jo liian kukkurapäältä;
pois rosvojen, murhamiesten parista täältä!
Kun elätte, konnat, kuin sudet keskenänne,
en ikinä enää saavu sekaanne tänne.

PHILINTE.

Tuo päätös minusta tuntuu liialta hopulta;
niin paha, kuin luulette, ei paha tää ole lopulta.
Ei vastapuolenne kaikkine kanteineen
teit' onnistunut toki saamaan vankeuteen;
eduks ollut ei tehdä ilmiantoa väärää,
vain asiansa tärvellen noin hän häärää.

ALCESTE.

Hän! Siitä ei pelkoa hällä, hän ei jää loukkuun,
lupa hällä turvata on joka konnankoukkuun;
ja kaukana siitä, ett' etunsa tärvelis tällä,
on kahta parempi asema huomenna hällä.

PHILINTE.

Mutt' ei todeks ottanut lie moni oikeastaan,
mitä onkin hän juoruja keksinyt teitä vastaan;
se uhka jo tuntuu varsin vaarattomalta;
ja oikeudessa — teill' onhan valitusvalta —
sen vaikutus teille pelkäksi eduksi kai on,
tuo tuomio voidaan...

ALCESTE.

Ei, minä tyytyä aion.
Miten saakin sen nurjuus mieleni kapinoimaan,
minä kaikella muotoa tahdon sen jäävän voimaan:
se oivasti näyttää, mit' arvoa oikeus saa;
minä tahdon, ett' ajoille toisille todistaa
kuin kuulu muistomerkki se, kuinka vähän
ties ihmisyydestä ihmiset aikaan tähän.
Parikymmentä tuhatta mulle se saattaa maksaa,
vaan niinpä mull' oikeus on myös samalla taksaa
kirouksia kirkkaita ihmisluonnolle antaa,
sen vilpille vihaa sammumatonta kantaa.

PHILINTE.

Kas niin...

ALCESTE.

Kas niin, on vaivanne liikaa varsin:
tämän parannatteko puhein ja puheenparsin?
Kai ettehän juljenne kaiken tään menon saastaa
päin silmiä sievistellä, sen puolesta haastaa?

PHILINTE.

Minä myönnän, mit' ikinä mielitte: kaikkea johtaa
etu itsekäs, julkeat juonet, ei muuta kohtaa;
vain viekkaus enää on viirinä, viittana tiellä,
tulis ihmisten toista laatua olla, en kiellä;
ovat kehnoja, kieroja kyllä, vaan sekö ois
syy riittävä ihmisten seurasta siirtyä pois?

Kaikk' ihmisluonnon viat ja virheet nuo
ne meidän elämänviisautt' oppia suo;
se jalointa hyveen harjoitusta on juuri:
jos rehellisyys ois kaikkien ojennusnuora,
joka sydän jos ois hyvä, harras, vilpitön, suora,
jäis hyödyttömiksi hyveitä joukko suuri;
nehän takeena meille on maltin ja tasapainon,
kun vääryyttä kärsiä saamme ja valtaa vainon;
ja sydämessä kun hyve ja kunto on syvä...

ALCESTE.

Puhetaito on teillä ihmeteltävän hyvä,
ja kultaista viisautta se tulvii aivan;
vaan puheenne sorja on hukkaa ajan ja vaivan.
Syvin viisaus mulle on, että mä väistyn pois:
en voi minä kieltäni hallita niin kuin pitäis,
minä saattaisin sanoa, mistä en vastata vois,
mist' ikävyyksiä taas yhä uusia itäis.
Pois kiista, nyt odottamaan Célimèneä jään,
hänet saanko ma päätökseen tähän yhtymään;
mua kohtaan sydämen kiintymyst' onko hällä,
se tulkoon todistetuksi hetkellä tällä.

PHILINTE.

Me käymme hänt' odottamaan Élianten luoksi.

ALCESTE.

Ei, mieleni liian on järkkynyt huolten vuoksi.
Te menkää sinne, sopukan pienen tään
minä varjoon vain kera mustan murheeni jään.

PHILINTE.

Se seura hyvinkin hyljättäväksi joutaa,
ja tänne koht' Élianten ma tahdon noutaa.

Toinen kohtaus.

Oronte, Célimène, Alceste.

ORONTE.

Niin, osoittakaa jo vihdoinkin, ett' ihan varmaan
minut teihin liittää saa side liiton armaan;
tae täysi jo suokaa tunteenne kiintymisestä;
epätietoisuutta ei lempivä kärsi, ei kestä.
Jos hellyttänyt lie rintani hehku teitä,
sit' ettehän enää piilota multa ja peitä?
Ja merkki, jot' anon, joll' onneni voitte taata,
on, että Alcesten kosinnan käskette laata,
hänet rakkaudelleni uhraatte ettekä säästä,
hänt' ette enää täst'edes luoksenne päästä.

CÉLIMÈNE.

Mist' yltynyt teissä on häneen tuo viha suuri?
Tehän niin hänt' ennen ylistelitte juuri!

ORONTE.

Rakas rouva, nyt ei sitä poiketa pohtimaan;
josp' ois oma sydämenne vain avatumpi!
Minä pyydän, valitkaa pian jompikumpi;
luja mull' on päätös, se omaanne vartoo vaan.

ALCESTE (astuen esiin nurkastaan).

Niin, rouva, on aivan oikein, mitä hän anoo;
nyt valita saatte; mun pyyntöni samaa sanoo;
sama huoli on mulla, mun samoin mieleni palaa:
mun lempeni varmaa merkkiä vaatii ja halaa.
Tätä enää ei pitkittää voi loputtomiin,
nyt aika on teidän vastata näin tai niin.

ORONTE.

Hyvä herra, en tuppaudu minä millään tapaa
toki häiritsemään, hyvä onnenne olkoon vapaa.

ALCESTE.

Kade lempeni lie tai ei, niin en jakopalaa
hänen lemmestään, hyvä herra, ma halaa.

ORONTE.

Te jos saatte ja lempenne suuremman arvonannon...

ALCESTE.

Veto pieninkään jos hällä on teihin päin...

ORONTE.

Hänt' en sen koommin tavoita, sen minä vannon.

ALCESTE.

Valan kalliin teen, hänet viimeisen kerran nyt näin.

ORONTE.

Niin, rouva, arkaelutta nyt selko suokaa.

ALCESTE.

Ihan pelotta, rouva, tunteenne ilmi tuokaa.

ORONTE.

Vain tarvis on virkkaa, kumpi on suositumpi.

ALCESTE.

Vain tarvis ratkaista, valita jompikumpi.

ORONTE.

Mitä? Tuntuuko teistä se valinta vaikealta?

ALCESTE.

Mitä? Jäättekö ymmälle, näytätte horjuvalta?

CÉLIMÈNE.

Hyvä Jumala, kuinka te kummasti kimppuun käytte,
ja kumpikin menettäneen ihan mielenne näytte
Minä kyll' olen selvillä, en sitä siksi peitä
ei arvele sydämeni, ei arpaa heitä,
ei hääly se kahtaanne; helposti katsoi ja heti
kukin omansa aina, kun luo sydän sydäntä veti.
Mutt' ois toden puhuen tuskaksi mielen kainon
näin salatuimpansa täss' ihan julki haastaa:
sanat, joiden tunnustus toisen sydäntä raastaa,
ne kahden kesken kuiskaeltava vain on.
Sydän lemmestään kyll' antaa vihiä arkaa,
mutt' ei toki kärttäinkään ihan silmille karkaa;
ja riittää, jos vienommin vihjein tajuamaan
sen lempijän saa, jok' on pettynyt toiveissaan.

ORONTE.

Ei, ei, vain selvä vastaus suoralla suulla —
sit' en pelkää, se toivoni on.

ALCESTE.

Ja sen vaadin ma kuulla.
Vain selvyytt' ennen kaikkea vaatia tohdin,
en kursailemista, en sääliä missään kohdin.
Kyky teillä on kaikkia pauloissa pitää pitkään,
mutt' enää ei kiertelyt auta, ei mutkat mitkään:
nyt vastauksen te annatte selvälleen,
jos ette, silloin päätelmät siitä teen,

sen osaan tulkita vait-olon tarkoituksen
ja katson saaneeni karsaimman vastauksen.

ORONTE.

Hyvä herra, kiivastuksesta tuosta ma kiitän,
ja samaa vaatimaan oman sanani liitän.

CÉLIMÈNE.

Miten keksittekin mua kiusata toinen ja toinen!
Teist' onko oikeutettua kärttely moinen?
Ma enkö jo sanonut, mikä on esteenä mulla?
Oh, kas Éliante — saa tuomariksi hän tulla.

Kolmas kohtaus.

Éliante, Philinte, Célimène, Oronte, Alceste.

CÉLIMÈNE.

Käy, serkku kulta, kimppuuni kiihkoin kuumin
kaks ahdistajaa täss' aivan kuin yksin tuumin.
Mua ilmaisemaan ihan kilpaa vaativat noin
heti paikalla, kummanko heistä ma valikoin,
he karttavat päätöstä, heti mi hetkestä tästä
pois toisen tuomitsis mua lähestymästä.
Näin onko kummasti kosittu milloinkaan?

ÉLIANTE.

Mult' älkää kysykö — ehkäpä vastaamaan
satun toisin, kuin toivoisitte: mult' arvon parhaan
puhe suora saa, joka ketään ei johda harhaan.

ORONTE.

Hyvä rouva, nyt turhaan kielenne kierrellä kokee.

ALCESTE.

Täss' auta ei verukkeet, mitä huulenne hokee.

ORONTE.

Tosi täytyy, on tarvis nyt sanoa, ei sitä peittää.

ALCESTE.

Ei tarvitse muuta kuin sanomatta se heittää.

ORONTE.

Sana ainoa vain, niin riitamme loppuvan näätte.

ALCESTE.

Ja minä kyll' ymmärrän yskän, jos vaiti jäätte.

Neljäs kohtaus.

Acaste, Clitandre, Arsinoé, Philinte, Éliante, Oronte, Célimène, Alceste.

ACASTE.

Jalo rouva, kai meidän saapua sallinette
ja kanssamme pienen seikkasen selvittelette.

CLITANDRE (Orontelle ja Alcestelle).

Sepä onni, herrat, ett' olette täällä, sillä
siin' olette näät tekin osilla yhteisillä.

ARSINOÉ (Célimènelle).

Minut nähdessänne kai mielenne hämmästyy,

mut tuloni tänne on näitten herrojen syy:
minut tapaavat, heidän syyttävän teitä kuulen
ma teosta, jonk' ihan mahdottomaksi luulen.
Pidän liiaksi arvossa teitä, en ikinä moista
teist' usko; mun todistaa omat silmäni toista
kuin kaikki, mitä he väitteensä tueksi toi.
Vähät riitansa unohtaa toki ystävät voi,
siks seurasin heitä, että mä nähdä saisin,
sen herjan kuinka te yltänne pesette pois.

ACASTE.

Niin, rouva, me kysymme mielin odottavaisin,
mitä puolusteita menettelyllänne ois.
Tämä kirje Clitandrelle kirjoittamanne on varmaan?

CLITANDRE.

Sai teiltä Acaste tämän tervehdyksenne armaan?

ACASTE (Orontelle ja Alcestelle).

Niin, herrat, se on käsialaa tuttua aivan,
hänen herttaisuutensa saattanut epäilemättä
hyvin teidät on tuntemaan sitä kynää ja kättä;
vaan todellakin tämä lukea maksaa vaivan.

»Olettepa te omituinen ihminen, kun paheksutte minun iloisuuttani ja moititte minua siitä, ettei minulla muka ole milloinkaan niin hauskaa kuin silloin, kun en ole teidän seurassanne. Ei voi olla sen väärempää väitettä, ja ellette pian tule pyytämään anteeksi tätä loukkausta, niin en lepy teihin kuuna päivänä. Tuo pitkä vikomtin koikale...»

Hän oispa nyt täällä!

»Tuo pitkä vikomtin koikale, jolla te aloitatte valitusvirtenne, on mies, johon mieltyä ei pälkähtäisi päähänikään; näin hänen kerrankin kolmen neljännestunnin ajan syljeskelevän kaivoon, jotta syntyisi renkaita veteen, enkä sen koommin ole voinut saada hyvää ajatusta hänestä. Entäs sitten pikku markiisi...»

Minä itse olen se, sen sanon kerskaelutta.

»Entä sitten pikku markiisi, joka eilen piteli kättäni niin kauan! Minusta ei ole mitään niin ohukaista kuin koko hänen olentonsa, eikä hänessä ole muuta mieheen vivahtavaa kuin viitta ja miekka. Tuo vihreänauhainen taas…»

(Alcestelle.)

Nyt on teidän vuoronne.

»Tuo vihreänauhainen taas, hän huvittaa minua toisinaan tuittupäisyydellään ja äksyllä äreydellään, mutta sadat kerrat on hän minusta koko maailman ikävin ihminen ihmiseltä. Ja sonetinsorvaajaa…»

(Orontelle.)

Te saatte nyt osanne.

»Ja sonetinsorvaajaa, joka on ruvennut neroniekaksi ja tahtoo kivenkovaan olla runoilija koko maailman uhalla, niin, minä en viitsi kuunnellakaan, mitä hän sanoo, ja hänen proosansa on minusta yhtä väsyttävää kuin hänen runonsakin. Tietäkää siis, ettei minulla aina ole niin hauskaa, kuin te kuvittelette, että tosiaan kaipaan teitä enemmän kuin soisin kaikissa niissä kutsuissa, joihin minut vedetään, ja että rakastetun olennon läsnäolo on huvitustemme ihanin höyste.»

CLITANDRE.

Ja nyt minä, kuulkaas, näin:

»Tuo teidän Clitandrenne, josta te puhutte ja joka on niin mesimakea maikailija, on viimeinen mies, johon minä voisin kiintyä. Hän on hupsu, kun kuvittelee ja uskoo olevansa rakastettu, ja te samoin, kun ette usko. Tulkaa järkiinne ja vaihtakaa käsitystä hänen kanssaan, käykää luonani niin usein kuin voitte ja auttakaa minua kestämään hänen harmillista tungetteluaan.»

Tosikauniin luonteen malli on siinä, ja tietää,
hyvä rouva, mahdatte kai, nimen minkä se sietää.
Tämä riittää, me sydämenne korean kuvan
joka paikassa esitellä nyt otamme luvan.

ACASTE.

Sanan saattaisin virkkaa, on aihe verraton ihan,
mut teitä en katso arvoiseksi ma vihan;
ja pikku markiisillepa lohtuna kai on
pian sydämet arvollisemmat, sen näyttää aion.

Viides kohtaus.

Célimène, Éliante, Arsinoé, Oronte, Philinte.

ORONTE.

Minun mieleni näinkö raatelette te vain
sen jälkeen kun kaikki ne hellät kirjeenne sain?
Te lempeä teeskentelette, sen naamiolla
koko miessuvun oma te vuoroin lupaatte olla!
Oh, enää narrinanne en juosta halaa,
minä onnea kiitän, kun näin, mitä naamio salaa.
Sydän mulle on voittona takaisin saatu ja vapaa
ja kostona menetys, joka teitä tapaa.
(Alcestelle.)
Teit' enää en häntä saamasta aio estää,
hänen kanssaan kaupat tehkää, niin että ne kestää.

Kuudes kohtaus.

Célimène, Éliante, Arsinoé, Alceste, Philinte.

ARSINOÉ (Célimènelle).

Todentotta, on tuo teko mustin, mi tehty lie,
en vaieta voi, olen vallassa kuohun moisen.

Tuo kataluudessa kaikesta voiton vie!
Minä en hevin sekaannu seikkoihin ihmisen toisen;
vaan herra Alceste, jost' onnea saisitte kiittää,
mies, jonka kunto ja kunnia aateloi,
joka rakasti teitä, ihaili, jumaloi,
mutt' ansaitsi hän...

ALCESTE.

Minä hoidan sen itse, se riittää,
se jättäkää minun huostaani kerrassaan,
tuot' älkää ottako turhaa vaivaa ja huolta.
Miten pidättekin nyt loukatun sydämen puolta,
ei intoanne se kykene palkitsemaan.
Jos toisen valintaan minut kostoni johtais,
niin teitä ei se valinta silloin kohtais.

ARSINOÉ.

Hohoo, vai luulette, että se aatos on mulla,
niin kiivas veto siipaksi sivullenne tulla?
Teiss' itserakkaus saanut on vallan täyden,
jos elätte moisten luulojen lumoissa käyden:
tuon rouvan tähderomu on tarjoke, jota
ei vastaan niin ihmeellä ihastuksella ota.
Se luulo pankaa, se korkea nuotti pois.
Mun laiseni naiset ei toki teille sovi;
vain hälle te huokailkaa yhä hehkussa povi,
se ihana liitto nähdä mun riemuni ois.

Seitsemäs kohtaus.

Célimène, Éliante, Alceste, Philinte.

ALCESTE (Célimènelle).

Kas niin, minä vaieten vain tämän kaiken näin,
minä annoin kaikkien puhua edeltäpäin.
Joko nyt olen malttanut mieltäni kyllin pitkään,

ma saanko jo...

CÉLIMÈNE.

Saatte tuomita mielenne mukaan,
te olette oikeutettu, te, muu ei kukaan,
ei liikaa mulle teilt' ole moitteet mitkään.
Olen tehnyt väärin, en hämmennystäni salaa,
enk' etsiä tyhjiä puolustelulta halaa.
Minä muiden vihaa halveksun ainoastaan,
mut tunnustan, ett' olen rikkonut teitä vastaan.
Ei ihme, jos pahastuttekin menettelyyni,
minä ymmärrän, miten suureksi katsotte syyni,
teist' onhan nyt petollisuuteni ilmeinen ihan,
mua kohtaan teillä on kyllin aihetta vihan.
Siis vihatkaa mua!

ALCESTE.

Pettäjätär, miten voisin?
Miten rakkaudestani niin minä voiton saan?
Jos kuinkakin syvästi teitä vihata soisin,
oman sydämen siihen saanko ma suostumaan?
(Eliantelle ja Philintelle.)
Niin, näette nyt, mihin arvoton kiintymys ajaa,
mun heikkouttani kumpikin todistakaa.
Vaan täss' ei viel' ole kaikki, se kannustaa
minut etsimään ihan äärimmäistäkin rajaa.
Joka viisaaks ihmisen sanoo, se totuutta loukkaa,
ken sydämeensä ei kätkisi heikkoa houkkaa?
(Célimènelle.)
Voin unohtaa, te uskoton, tekonne nuo,
kaikk' anteeks sydämeni ne teille suo,
vain lukee ne nuoruuden heikkoudeksi, mi horjui,
ajan turmellun houkutusta mi turhaan torjui,
jos sydämenne yhtyy mun päätökseeni
luot' ihmisten kauas suunnata askeleeni
ja erämaahan, miss' elää on mieli mulla,
jos ette kahden mun kanssani emmi tulla.
Sitten vain — se varmaan on kaikkien mielipide —

nuo kurjat kirjeenne saatatte sovittaa,
ja tekoon, mi tyrmistymään jalon sydämen saa,
ei tunteeni sammu, ei katkea lempemme side.

CÉLIMÈNE.

Näin nuornako pitäisi taakseni maailma heittää
ja erämaahanne itsenne haudata pitää!

ALCESTE.

Jos sydämen sydämeen tosi lempi liittää,
mitä silloin merkitsee koko maailma muu?
Meill' onhan toisemme, eikö sen pitäis riittää?

CÉLIMÈNE.

Täss' iässä yksinäisyyttä kammostuu;
mull' ei ole sielua kyllin suurta ja ylhää,
ei päätöstä tehdä se voi noin jyrkkää ja jylhää.
Jos muuten tyydytte siihen, ett' omanne oisin,
niin Hymenin kahleisiin minä suostua voisin
ja kanssanne...

ALCESTE.

Ei, nyt inhoksi lempeni vaihtui,
tuon kieltonne valossa vihdoin se haave haihtui.
Teit' ei sido minuun kiintymys syvä, en tulle
minä kaikeksi teille, niinkuin te kaikeksi mulle,
siis luovun teistä, ja tunnottomuutenne tuo
nämä kahleet arvottomat iäks yltäni luo.

Kahdeksas kohtaus.

Éliante, Alceste, Philinte.

ALCESTE (Éliantelle).

Sadat hyveet korottamassa on kauneuttanne,
teiss' yksin sydämen vilpittömyyttä mä näin;
olen kauan jo teihin ma katsonut ylöspäin,
niinp' olla mun suokaa ainainen ihailijanne.
On halpa tarjota teille — se anteeks suokaa —
sydän tää, joka synkeyttä ja huolta huokaa;
alan ymmärtää jo, ett' olen arvoton kovin,
tähän onnenliittoon ett' ylen huonosti sovin;
mikä teille tarjottavaks sydän enää ois,
jonk' olento, halvempi teitä, on viskannut pois!
Ja vihdoin...

ÉLIANTE.

Niin, sitä seuratkaa näkökantaa:
minä kylläkin tiedän, kelle käteni antaa,
en ymmällä lie — jos ystävällenne tälle
sen ojentaisin, se kenties kelpaisi hälle.

PHILINTE.

On korkein toivoni, että sen kunnian saisin,
veren, hengen sen puolesta uhrata uskaltaisin.

ALCESTE.

Tosionnea teille toivotan, toisianne
noin kaikkena rakastakaa elinaikananne.
Minä, kaikkien pettämä, vääryyden vainon alta
pois pakenen kuilusta, missä on paheilla valta,
haen, kunnes löytyy niin syrjäinen seutu kenties,
siell' että on vapaus olla kunnian mies.

PHILINTE.

Nyt tulkaa, tarvis on kaikki keinomme käyttää,
ett' aikomustaan tuota hän ei sais täyttää.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK IHMISVIHAAJA ***
Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.
Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.
START: FULL LICENSE

THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE

PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK
To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.
Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works
1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.
1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.
1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing,

performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.
1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.
1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:
1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

> This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must

comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.
1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.
1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.
1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.
1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.
1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.
1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- • You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark,

but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”

- • You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- • You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- • You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.
1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.
1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.
1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.
1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation,

anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations ($1 to $5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate.

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.